Ազգ
Azg armenian daily

Փետրուար 16 Երեքշաբթի 1993
օրաթերթ
Գ տարի, թիւ 27 (278)
գինը 3ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

ԱՄՆ

Սենատոր Լեւինը Թուրքիայից պահանջում է Հայաստանի նկատմամբ հարգել իր խոստումը

*ՌԱԿ մամուլի դիվանի ատենապետ **Երվանդ Ազատյանը** տեղեկացնում է մեզ Դետրոյթից*

Մ. Նահանգների սենատի անդամ Կարլ Լեւինը փետրվարի 12-ին նամակ է հղել Թուրքիայի վարչապետ Սուլեյման Դեմիրելին, պահանջելով կատարել իր երկրի հանձնառությունները Հայաստանի նկատմամբ, հատկապես ինչ վերաբերում է էլեկտրականության մատակարարմանը: «Թուրքիան գտնվում է այնպիսի դիրքում, որ կարող է օգնել վերջ տալու հարեւան Հայաստանում մարդկային ողբերգությանը: Ես թելադրում եմ ձեզ ընթացք տալու ձեր կառավարության վերջերս արած խոստումներին, թույլատրելով սննդեղենի, վառելանյութի եւ դեղորայքի անցումը ձեր երկրի վրայով», գրել է նա իր նամակում: «Ավելին, գրել է սենատորը, ես ձեր կառավարությունից խնդրում եմ հարգել անցյալ տարի Հայաստանի կառավարության հետ կայացած համաձայնությունը՝ էլեկտրականության մատակարարման գծով»: Սենատորի մամուլի ծառայության պետ Ջոն Շերիդանի այս կապակցությամբ հրապարակած հաղորդագրության մեջ ասվում է, թե «Հայաստանում շրջափակման հետեւանքով առաջացած տագնապը սարսափելի համեմատությունների է ենթակա եւ սպառնում է ավելի ողբերգական դառնալ»: ■

Գխ

Սպասվում են բարեփոխումներ

Երեկ սկսվեց ՀՀ Գերագույն խորհրդի առաջին գումարման վեցերորդ նստաշրջանը: Հանրապետության օրենսդիր բարձրագույն մարմնի այս տարվա առաջին աշխատանքային օրը յուրահատուկ ձեւով էր որոշել նշել ներքին գործերի նախարարությունը՝ ուժեղացված պահակախումբը պատրաստ էր պատգամավորներին զերծ պահել ցանկացած անակնկալից եւ հատկապես ընտրողների ճնշումներից: Սակայն պարզվեց, որ այս դեպքում էլ ժողովրդի ագրեսիվ-հարձակողական տրամադրությունների մասին լուրերը չափազանցված էին:

Ինչեւէ: Այս նստաշրջանի առանձնահատկությունը նշանավորվեց նաեւ այն բանով, որ սկսվեց այն խնդրի քննարկումով, ինչով ավարտվել էր 5-րդը. պատգամավորները 130 ձայնով որոշեցին առանց օրակարգը հաստատելու ձեռնամուխ լինել խորհրդարանի բարեփոխումներին: Եւ դա հասկանալի էր՝ նախորդ երկու նստաշրջանների փորձը ցույց էր տվել, որ խորհրդարանի արդյունավետությունը ժողովրդի շատ ընտրյալների հաճախակի բացակայությունների պատճառով խիստ ընկել էր: Եւ որ ոչ մի երաշխիք չկա, որ նույնը չի կրկնվի նաեւ այս անգամ:

Գերագույն խորհրդի քննարկմանը ներկայացվեցին երկու նախագծեր: Առաջինը, որն ընդունվել էր ՀՀ Գերագույն խորհրդի 1992 թ. դեկտեմբերի 29-ի որոշմամբ ստեղծված «ՀՀ ԳԽ բարեփոխումների» ժամանակավոր հանձնաժողովի կողմից, ենթադրում է իջեցնել նիստերը իրավազոր համարելու եւ օրինագծեր ու որոշումներ ընդունելու համար անհրաժեշտ ներկա պատգամավորների թիվը:

Երկրորդը, որպես հստակ կարծիք, ստորագրված էր խորհրդարանում ներկայացված չորս՝ ՀՔԺՄ, ԱԺՄ, ՍԻՄ եւ ՀՀԿ կուսակցությունների կողմից: Նրա հիմքում դրված է խորհրդարանը երկու մարմնի՝ Գերագույն խորհրդի եւ ՀՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավորների համագումարի բաժանելու գաղափարը:

Ծավալված մտքերի փոխանակման ժամանակ պատգամավորները հիմնականում պաշտպանեցին Գերագույն խորհրդի բարեփոխման անհրաժեշտությունը եւ միայն ՀՀՇ խմբակցության անդամներն էին դեմ արտահայտվում, ըստ իրենց՝ «արհեստական» փոփոխություններին: Նրանք կողմնակից էին միայն ՀՀ Գերագույն խորհրդի նախագահ Բ. Արարքցյանի՝ նորյա նիստերի երկուշաբթի եւ երեքշաբթի օրերը պարտադիր կերպով օրակարգի մեջ մտած օրենքների քննարկման համար տրամադրելու պահանջին:

Այսօր Գերագույն խորհուրդը կշարունակի խորհրդարանի բարեփոխումների ներկայացված նախագծերի քննարկումները: Մի հարցի, որը իր արտաքին պարզության տակ, ըստ էության, քաղաքական ուժերի հակամարտության այս տարվա առաջին փորձաքարն է դառնալու:

ՌԱԿ խմբակցության կարծիքը ▶ Տես էջ 3

ճակատ

ԱԶԱՏԱԳՐՎԵԼ ԵՆ ՄԱՐՏԱԿԵՐՏԻ ԳԵՏԱՎԱՆ ԵՎ ԽՈՒՆԿՈՒԹԱԼԱ ԳՅՈՒՂԵՐԸ

Մարտեր Չափարի եւ Ջարդախաչի համար

Ինչպես Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից **Վահրամ Աղաջանյանը**, երեկ եւ նախորդ գիշեր իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղում շարունակում էր մնալ լարված: Նախօրեին՝ փետրվարի 13-ին ԼՂՀ ինքնապաշտպանական ուժերին հաջողվել է տեւական մարտերից հետո ազատագրել Մարտակերտի շրջանի Գետավան եւ Խունկութալա գյուղերը: ԼՂՀ ինքնապաշտպանության կոմիտեի տվյալներով, մարտերի ընթացքում ոչնչացվել է թշնամու մեկ «Գրադ» կայանք, առգրավվել երկու միավոր զրահատեխնիկա, երեք բեռնատար եւ մեծ քանակությամբ զինամթերք: Կորուստների մասին տվյալները ճշտվում են: Գետավանի ազատագրումով փաստորեն հայկական կազմավորումները վերահսկում են Թարթառ-Մարտակերտ-Քելբաջար ավտոճանապարհը, որն իր հերթին կարող է թուլացնել ճնշումը Լաչինի մարդասիրական միջանցքի հյուսիսային մասույցների վրա:

Չճշտված տվյալներով, նույն օրը ադրբեջանական ռազմական ինքնաթիռները խախտել են Լեռնային Ղարաբաղի օդային սահմանը եւ կասետային ռումբեր նետել Մարտակերտի շրջանի հայկական պաշտպանական դիրքերի վրա: Նախնական տվյալներով, տուժածներ չկան: Փետրվարի լույս 14-ի գիշերը Ադրբեջանի Աղդամի շրջանում տեղակայված կրակակետերից կրկին հրետակոծվել է Ստեփանակերտը: Մայրաքաղաքի վրա արձակվել է 5 արկ: Զոհվել է մեկ կին, կան նաեւ մասնակի ավերածություններ:

ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի շտաբի տվյալներով, երեկ հայկական կազմավորումները միջոցառումներ էին ձեռնարկում Մարտակերտի շրջանի Ջարդախաչ եւ Չափար գյուղերի ազատագրման ուղղությամբ: Երեկվա ընթացքում խփվել է ադրբեջանական երկու տանկ, մեկ հետեւակի մարտական մեքենա:

Միաժամանակ «Նոյյան տապան» գործակալությունը հաղորդում է, թե Մարտակերտի շրջանի վերջերս ազատագրված Մանիքլու գյուղի ուղղությամբ նկատվում են ադրբեջանական բանակի ռազմական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի մեծ կուտակումներ: Ըստ նույն աղբյուրների, փետրվարի լույս 15-ի գիշերը Ադրբեջանի Ֆիզուլու շրջանի տարածքից հրետակոծվել է Հադրութի շրջանի Էդիլլու գյուղը: Ասկերանի շրջանի Քարագլուխ գյուղի վրա արձակվել է երեք արկ:

Իրադրությունը Լաչինի մարդասիրական միջանցքի մասույցներում համեմատաբար հանգիստ է եղել: Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ ճանապարհը գործում է անխափան: ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի շտաբը հերքել է Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության տարածած այն լուրերը, թե իբր հայկական կողմից մարտերին մասնակցում են ռուսաստանյան զորամասեր եւ կազակային զորամասեր:

Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը տեղեկացնում է, թե մարտերը Լեռնային Ղարաբաղի հյուսիսում կրում են դիրքային բնույթ: Ըստ նույն աղբյուրների, հայկական կազմավորումների առաջխաղացումը այս ուղղությամբ կասեցվել է, հայկական կողմը իբր կորցրել է 4 տանկ: Միաժամանակ Ադրբեջանի արտգործնախարար Թոֆիկ Ղասիմովը խորհրդարանում հայտարարել է, թե Ղարաբաղում հայկական կազմավորումների առաջխաղացումը կապված է Հայաստանի եւ Ռուսաստանի մերձեցման հետ: ■

Հրետակոծվել են Տաուշի եւ Իջեւանի պաշտպանական դիրքերը

Ինչպես երեկ տեղեկացանք Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունից, երեկ եւ նախորդ գիշեր իրադրությունը Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում համեմատաբար հանգիստ է եղել: Փաստորեն հայ-ադրբեջանական սահմանի ամբողջ երկայնքով ռազմական լուրջ գործողություններ չեն արձանագրվել: Ավելի վաղ՝ շաբաթ եւ կիրակի օրերին հրետակոծվել են Իջեւանի շրջանի Վազաշեն, Տաուշի շրջանի Ներքին Կարմիրաղբյուր եւ Պառավաքար գյուղերի հայկական պաշտպանական դիրքերը:

Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության տվյալներով, երեկ եւ նախորդ գիշեր Հայաստանի տարածքից հրետակոծվել են Ադրբեջանի Ղազախի, Թովուզի եւ Զանգելանի շրջանների սահմանամերձ բնակավայրերը: Տուժածների մասին տեղեկություններ չեն հայտնվում: ■

Արմավիր

Արտակարգ դրությունը չեղյալ է հայտարարվել

Հայաստանի Հանրապետության նախագահի 1993 թվականի փետրվարի 8-ի «Արմավիրի շրջանում արտակարգ դրություն հայտարարելու մասին» հրամանագրով Արմավիրի շրջանում մեկ ամիս ժամանակով հայտարարվել է արտակարգ դրություն, որը ներկայացվել է Հայաստանի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի հաստատմանը:

Այդ հրամանագրի արձակման պահից Հայաստանի Հանրապետության ներքին գործերի նախարարության եւ ազգային անվտանգության պետական վարչության կողմից ձեռնարկված միջոցառումների շնորհիվ իրավիճակը շրջանում դարձել է վերահսկելի: Ինչպես մեր թղթակցին հայտնեցին Հայաստանի նախագահի մամուլի ծառայությունից, հաշվի առնելով իրադրության փոփոխության պատճառով Արմավիրի շրջանում հայտարարված արտակարգ դրությունը շարունակելու աննպատակահարմարության մասին Հայաստանի Հանրապետության ներքին գործերի նախարարի եւ ազգային անվտանգության պետական վարչության պետի համատեղ միջնորդությունը, ՀՀ նախագահը որոշել է չեղյալ հայտարարել իր 1993 թվականի փետրվարի 8-ի «Արմավիրի շրջանում արտակարգ դրություն հայտարարելու մասին» հրամանագիրը: ■

Երեւան

Այսօր պարզ կդառնա գազ կլինի, թե ոչ

Ինչպես մեր թղթակցին հայտնեց Հայաստանի կառավարության մամուլի ծառայության ղեկավար Վլադիմիր Մանույանը, դեռ երեկ արդեն ավարտվել էին պայթեցված գազամուղի վերականգնողական աշխատանքները եւ սկսվել էր գազի հոսքը հանրապետություն: Մեր այն հարցին, թե երբ կվերսկսվի բնակչության գազամատակարարումը, պրն. Մանույանն ասաց, թե դա պարզ կդառնա առավոտյան, երբ հայտնի կլինեն հանրապետություն առաքված գազի ծավալները: Մինչդեռ, ինչպես մամուլի համար տված հայտարարության մեջ նշել է «Արգազ» միավորման դիսպետչերը, օրական Հայաստան կառաքվի մոտ 4 մլն խմ գազ:

Այդ մասին երեկվա ԳԽ նստաշրջանում հաղորդեց նաեւ ՀՀ Գերագույն խորհրդի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը: ■

1992 թ. Հայաստանը Թուրքիայից, ԱՄՆ-ից, Չինաստանից, Կանադայից, Գերմանիայից եւ Վատիկանից ստացել է 194 մլն 570 հազար ամերիկյան դոլար եւ 248 հազար գերմանական մարկ, ինչպես նաեւ մի քանի միլիոն դոլար անհատույց օգնություն է ստացել Եգիպտոսից, Մեքսիկայից, Հնդկաստանից, Պակիստանից, Դանիայից, Իտալիայից եւ միջազգային կազմակերպություններից:

Աշխարհ

Բազմազգ զորքը տարածվելու է ամբողջ Սոմալիում

ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Ղալին Սոմալիի մայրաքաղաք Մոգադիշոյում ու նրա մերձակայքում տեղակայված միջազգային ուժերին հանձնարարեց տարածվել ամբողջ երկրով մեկ եւ ապահովել միջազգային մարդասիրական օգնության բաշխումն ամենուր: Շուրջ 25 հազար մարդ հաշվող բազմազգ զորքի բանբեր Ֆարուկ Մաւառիի կարծիքով, առաջիկա օրերին այդ հանձնարարությունը կսկսի ի գործ դրվել:

Ֆրանսիական ոստիկանությունը շուրջկալում է բասկերի ռազմամթերանոցը

Ֆրանսիական ոստիկանության համաձայն, Բասկ անջատողական կազմակերպության (ETA) կարեւորագույն ռազմամթերանոցը հայտնաբերված եւ չեզոքացված է արդեն: Իսպանական սահմանագլխից շուրջ 20 կմ հեռու գտնվող այդ մթերանոցում, որի վրա ֆրանսիական եւ իսպանական ոստիկանական ուժերի համատեղ արշավն իրականացել էր երեկ առավոտ, առգրավվել է մեծ քանակությամբ զենք, ռազմամթերք եւ կապի միջոցներ: Ձերբակալվել է ավելի քան 30 մարդ:

Բուտրոս Ղալին Ճապոնիայում

Հնգօրյա այցով երեկ Տոկիո ժամանեց ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Ղալին, ճապոնական իշխանություններին համոզելու, որ ոչ միայն իրենց նյութական պարտավորությունները կատարեն, այլեւ տնտեսապես օգնեն միջազգային կազմակերպությանը իրականացնելու վերջինիս համաշխարհային կարեւորության ծրագրերը: Գաղտնիք չէ, որ Ճապոնիան որոշ ժամանակից ի վեր պահանջում է մշտական աթոռ ունենալ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում:

Դենքթաշը երկխոսության է հրավիրում Կիպրոսի նորընտիր նախագահին

Կիպրոսում թուրք համայնքի ներկայացուցիչ Ռաուֆ Դենքթաշը երեկ կղզու ապագայի շուրջ երկխոսության հրավիրեց նախորդ օրը ձայների ճնշող մեծամասնությամբ նախագահ ընտրված Գլավկոս Քլերիդիսին: Վերջինս նախագահական ընտրարշավի ժամանակ վերապահություն էր արտահայտել ՄԱԿ-ի հովանավորությամբ Կիպրոսի հույն եւ թուրք համայնքների վերամիավորման կապակցությամբ նախագահ Վասիլիուի տարած պատրաստների առթիվ: ■

digitised by A.R.A.R.@

Պատերազմ

ԼՂՀ ՈՒԺԵՐԸ ՇԱՐԺՎՈՒՄ ԵՆ ԴԵՊԻ ՀՅՈՒՍԻՍ

Շաբաթ եւ կիրակի օրերին իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղում եւ Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում շարունակում էր մնալ լարված: Ինչպես արդեն տեղեկացրել էինք, փետրվարի 12-ին կասեցնելով Լեռնային Ղարաբաղի Մարտակերտի շրջանի Վաղուհաս գյուղի ուղղությամբ թշնամու ձեռնարկած լայնածավալ գրոհը, ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերն այնուհետեւ անցել էին հակահարձակման: ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի շտաբից տեղեկացնում են, թե շաբաթ օրը, փետրվարի 13-ին հայկական կազմավորումներին հաջողվել է ամբողջությամբ ազատագրել Մարտակերտի շրջանի Գետավան գյուղը եւ ջիրանալ գյուղի մերձակա բոլոր բարձունքներին: Այս գործողությունից հետո հայկական կազմավորումները փաստորեն ամբողջությամբ վերահսկում են Թարթառ-Մարտակերտ-Քելբաջար մարտավարական կարեւոր նշանակություն ունեցող ավտոճանապարհը, որի նշանակությունը հատկապես մեծ է ձմեռային ամիսներին, երբ գրեթե չի գործում Քելբաջարն արտաքին աշխարհին կապող շրջանցիկ ճանապարհը:

ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի շտաբից հաղորդում են նաեւ, թե կիրակի օրը հայկական կազմավորումներն առաջ են շարժվել դեպի Մարտակերտի շրջանի Չափար գյուղը, որի մերձակայքում առանձին ոչ լայնածավալ մարտեր են ընթացել: Մարտերի ընթացքում, ըստ «Սնարք» գործակալության, խփվել է հակառակորդի երկու տանկ եւ մեկ հետեւակի մարտական մեքենա: Ըստ ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի շտաբի, թշնամուց առգրավվել է մեկ տանկ, երկու հետեւակի մարտական մեքենա եւ երեք «Ուրալ» բեռնատար: Նույն աղբյուրները հաղորդում են նաեւ, թե ամրապնդվելով Գետավան գյուղի մերձակա բարձունքներում, ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերը կիրակի օրը հրետակոծել են Չափար գյուղում տեղակայված ադրբեջանական կրակակետերը: Ռազմական դիտորդների կարծիքով, հայկական կազմավորումներն առայժմ պարզապես հետախուզում են թշնամու ուժերն ու շրջանի ծայր հյուսիս-արեւմուտքն ազատագրելու հնարավորությունները:

Շաբաթ եւ կիրակի օրերին իրադրությունը ԼՂՀ ռազմաճակատի մյուս հատվածներում նույնպես շարունակում էր մնալ լարված: Թեեւ ռազմական լայնածավալ գործողություններ չեն արձանագրվել, այնուամենայնիվ Ադրբեջանի Աղդամի շրջանում տեղակայված ռազմական հենակետերից հրետակոծվել են Ասկերանի շրջանի հայկական պաշտպանական դիրքերը, իսկ Ֆիզուլու շրջանի տարածքից Մարտունու եւ Հադրութի շրջանների սահմանամերձ գոտիները: Տուժածների մասին տեղեկություններ չկան:

Անցած օրերին իրադրությունը լարված էր նաեւ Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում: Ինչպես տեղեկացնում են Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունից, կիրակի օրը երեկոյան Ադրբեջանի Թովուզի շրջանի տարածքից հրետակոծվել են Տավուշի շրջանի Ներքին Կարմիրաղբյուր եւ Պառավաքար գյուղերի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Հրետակոծության հետեւանքով թեթեւ վիրավորվել է մեկ զինվոր: Հայկական ուժերը դիմել են պատասխան համարժեք գործողությունների: Կիրակի օրը երեկոյան ժամը 11-ից 12-ը Ադրբեջանի Ղազախի շրջանի տարածքից հրետակոծվել են նաեւ Իջեւանի շրջանի Վազաշեն գյուղի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Արձակվել է 4 արկ: Հայկական ուժերի պատասխան գործողություններից հետո թշնամին ստիպված է եղել դադարեցնել կրակը: Ըստ «Սնարք» գործակալության, գնդակոծվել են նաեւ Կապանի շրջանի սահմանամերձ հայկական պաշտպանական դիրքերը:

Իր հերթին, Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը տեղեկացնում է, թե շաբաթ եւ կիրակի օրերին Լեռնային Ղարաբաղի տարածքից հրետակոծվել են Ադրբեջանի Աղդամ եւ Ֆիզուլի շրջկենտրոնները, ինչպես նաեւ շրջանների սահմանամերձ բնակավայրերը: Տուժածների մասին տեղեկություններ չեն հայտնվում: Ըստ նույն աղբյուրների, Հայաստանի տարածքից հրետակոծվել են նաեւ Ադրբեջանի հյուսիս-արեւմտյան եւ հարավ-արեւմտյան սահմանամերձ շրջանները:

Անցած օրերին իրադրությունը Լաչինի մարդասիրական միջանցքի հյուսիսային եւ հարավային մասույցներում համեմատաբար հանգիստ է եղել: Միջանցքը վերահսկող ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերի եւ ադրբեջանական կազմավորումների միջեւ արձանագրվել են միայն կարճատեւ փոխհրաձգություններ: Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ ճանապարհը գործում է անխափան:

ԱՐԱՄ ԱՌՈՒԹՅԱՆ

Ադրբեջանցի պատանդների ծնողները բողոքում են

Վկայակոչելով իրազեկ աղբյուրները, «Սնարք» գործակալությունը հաղորդում է, թե ադրբեջանցի պատանդների եւ անհայտ կորածների ծնողները պատրաստվում են Բաքվում իրենց բողոքն արտահայտել Ադրբեջանի իշխանությունների հանդեպ՝ Ղարաբաղում պատանդ վերցված ու անհայտ կորած իրենց որդիների նկատմամբ ցուցաբերվող անտարբերության համար: Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության այսպես կոչված պատանդների եւ անհայտ կորածների հարցերով զբաղվող հանձնաժողովն իր գոյության մեկ ամսվա ընթացքում այդպես էլ ոչինչ չի արել: Ադրբեջանի սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության կենտրոնական գրասենյակում տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսի ժամանակ պատանդների եւ անհայտ կորածների ծնողների նախաձեռնող խմբի անդամներից մեկը՝ Ջամալ Ալիեւը հայտարարել է, թե «մեզ պարզապես խաբել են»: Նա հայտարարել է նաեւ, թե նախաձեռնող խումբը վճռել է ինքը հարաբերություններ հաստատել Հայաստանի համապատասխան կազմակերպությունների հետ եւ համատեղ աշխատել Հելսինկյան քաղաքացիական համաժողովի Ռուսաստանի, Վրաստանի եւ Հայաստանի ներկայացուցիչների հետ:

Հիշեցնենք, որ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության համապատասխան բաժինը (ղեկավար՝ մայոր Դաշդամիր Մամեդով) ստեղծվել է Հայաստանի ռազմական գերեվարության անմիջական դրդումով եւ ոչ միայն որեւէ գործնական քայլ չի ձեռնարկում, այլեւ ամենատարբեր պատճառաբանություններով խուսափում է հարաբերություններ հաստատել Հայաստանի պաշտպանության նախարարության սոցիալական պաշտպանության վարչության հետ: Այդ վարչության պետ՝ Անդրանիկ Արշակյանի խոսքերով, ադրբեջանական կողմը գերադասում է պատանդների եւ ռազմագերիների հարցը լուծել երկու հանրապետությունների նախագահների հրամանագրերով կամ Գերագույն խորհուրդների որոշումներով, որը փաստորեն հարցի լուծումից խուսափելու եղանակներից մեկն է:

Մի քանի շաբաթ առաջ Հայաստանի պաշտպանության նախարարության սոցիալական պաշտպանության վարչության պետը հայտարարել էր նաեւ, որ հայկական կողմը պատրաստ է մինչեւ անգամ դիմել ոչ ավանդական մեթոդների ադրբեջանական կողմին ստիպելու համար ավելի մեծ ուշադրություն դարձնելու ռազմագերիների եւ պատանդների հիմնահարցերին:

Ա. Բ.

Բաքու

Տնտեսական կապերի առումով Իրանն առաջին տեղում

Համաձայն Ադրբեջանի վարչապետի տեղակալ Աբիդ Մամեդովի խոսքերի, Իրանը առաջին տեղն է զբաղեցնում Ադրբեջանի հետ տնտեսական կապեր ունեցող երկրների շարքում: Ա. Մամեդովը վերջերս է վերադարձել Իրանից, որտեղ նրա այցելության ընթացքում 10 մլն դոլլարի պայմանագիր է կնքվել: Ըստ նրա, արդեն Իրանից Ադրբեջան է հասել նախատեսված 160 ավտոբուսների մի մասը, կստացվեն նաեւ 10 հազար տոննա բրինձ, ցիտրուսային մրգեր, խուրմա: Պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել նաեւ պահեստամասեր, տրակտորներ, բեռնատար ավտոմեքենաներ արտադրող իրանական գործարանների հետ: Իրանի նավթային արդյունաբերության նախարարության հետ ստորագրվել է արձանագրություն նավթային սարքավորումների համատեղ արտադրության մասին:

Պաշտպանության նախարարության տվյալները

Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար Ռ. Ղազիեւի հաղորդման համաձայն, 1988-ից մինչեւ հիմա ռազմաճակատում ադրբեջանական բանակի կորուստը կազմել է 9700 զոհված եւ 16 000 վիրավոր: Ազատագրվել է հողատարածքի 52 տոկոսը, այժմ հակառակորդի ձեռքին է տարածքի 8-9 տոկոսը:

ՆՏ

Հեյդար Ալիեւը կոչ է անում

Ադրբեջանում տեղի ունեցող վերջին իրադարձությունների կապակցությամբ Նախիջեւանի Գերագույն մեջլիսի նախագահ Հեյդար Ալիեւը հայտարարեց, թե անհրաժեշտ է համախմբել բոլոր քաղաքական ուժերը հանրապետության նախագահի շուրջ: Ինչպես հաղորդեցին Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատի լրատվական կենտրոնում, Հեյդար Ալիեւը հաստատել եւ անհապաղ անվանեց ժողճակատի գործադիր կոմիտեի փետրվարի 10-ին հրապարակած հայտարարությունը:

Մոլդովան վարկ է տրամադրում

Մոլդովայի կառավարությունը եւ ազգային բանկի վարչական խորհուրդը պայմանագիր են կնքել Ադրբեջանի հետ: Փաստաթղթի համաձայն, Ադրբեջանին կտրամադրվի 1 միլիարդ ռուբլու տեխնիկական վարկ, որի դիմաց Մոլդովա կառաքվեն նավթամթերքներ:

Կանխիկ դրամի պակաս

Ադրբեջանում չվճարված աշխատավարձի պարտքը կազմում է 2,4 միլիարդ ռուբլի: Այդպիսի իրավիճակ է ստեղծվել նորմալ շրջանառության խախտումների եւ բանկի շրջանային բաժանմունքներում առկա տեխնիկական բարդությունների հետեւանքով: ■

Գիծ

Նիկոլայ Իվանով. «Ընդդիմությունը կհաղթի»

«Հայաստանի ընդդիմությունն անկասկած կհաղթանակի», ասաց ՀՀ ԳԽ միակ ռուս պատգամավոր, հայտնի իրավաբան Նիկոլայ Իվանովը: Նրա կարծիքով, նախագահ Տեր-Պետրոսյանը մեծ սխալ է գործում, չցանկանալով զիջել ընդդիմությանը, եւ դրանով իսկ նախանշելով հակակառավարական գործողություններ: Բոլոր օբյեկտիվ դժվարությունների հետ մեկտեղ, Հայաստանը ի վիճակի էր խուսափել բազմաթիվ փորձանքներից, եթե իր արտաքին քաղաքականության մեջ նրա այժմյան ղեկավարությունը հրաժարված չլիներ Ռուսաստանին տրվող ավանդական գերակայությունից, որին այնուամենայնիվ վերադարձավ 2,5 տարվա անհերելի սխալներից հետո, ասաց Իվանովը: Նա համոզմունք հայտնեց, որ Հայաստանում, ինչպես եւ Ռուսաստանում, իշխանության գլուխ կգան նախկին նոմենկլատուրայի երրորդ էշելոնի պրագմատիկ ղեկավարները, իսկ իշխանությունը փոխելու համար խիղճային գործիքը համաժողովրդական հիմնադիր ժողովի գումարումն է:

Սնարք

Նախագահը ժամանակ է շահում

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հերթական անգամ որոշեց ցուցադրել իր ուժը, չցանկանալով նոր վարչապետի թեկնածությունը ներկայացնել Գերագույն խորհրդի քննարկմանը, հայտարարեց տեղական ինքնակառավարման հանձնաժողովի նախագահ Արշակ Սադոյանը: Նրա կարծիքով, նախագահը կարող է խորհրդարանը փաստի առաջ կանգնեցնել եւ առանց որեւէ քննարկման նշանակել կառավարության ամբողջ կազմը: Սակայն, Տեր-Պետրոսյանը միեւնույն է ստիպված կլինի ԳԽ հաստատմանը ներկայացնել տնտեսական ծրագիրն ու բյուջեն, եւ այդ ժամանակ կառավարության ճգնաժամը հավանաբար կկրկնվի: Այսպիսով, Սադոյանի համոզմամբ, նախագահը ուղղակի ժամանակ է շահում, չցանկանալով ընդդիմությանը զիջել իշխանությունը: Պատգամավորը գտնում է, որ միակ ելքը Գերագույն խորհրդի շտապ արտահերթ նիստն է, խորհրդարանի կողմից կառավարության ստեղծումը եւ ... Սահմանադիր ժողովի գումարումը:

Սնարք

ՌԱԿ

Հանրապետական վարչությունում

ՌԱԿ Հանրապետական վարչության փետրվարի 13-ին կայացած նիստում նորից քննության առարկա դարձան «ՀՀ Գերագույն խորհրդի մասին» եւ «ՀՀ Նախագահի մասին» օրենքներում ՀՀ ԳԽ ՌԱԿ խմբակցության կողմից առաջարկվող փոփոխությունները:

Այն ներկայացրեց ՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամ, ՌԱԿ խմբակցության նախագահ Վիգեն Խաչատրյանը: Նա հատկապես ընդգծեց, որ խմբակցության կողմից մշակված տարբերակն իր մեջ պարունակում է փոխզիջումային այն հնարավորությունները, որոնք հանրապետության նախագահի հիմնական լիազորությունները պահպանելով հանդերձ, թույլ կտան անցումային այս ծանր ճգնաժամի պայմաններում ստեղծել ազգային համաձայնության կառավարություն:

Հարցը մանրամասնորեն քննարկելուց հետո Հանրապետական վարչությունը որոշեց հավանություն տալ Գերագույն խորհրդի եւ հանրապետության նախագահի մասին օրենքներում ՌԱԿ խմբակցության կողմից առաջարկվող փոփոխություններին: ■

Երեւան

Հայաստանի արդյունաբերողները հույսեր են կապում Ռուսաստանի հետ

«Մեզ համար Ռուսաստանը համար մեկ ստրատեգիական գործընկեր է», «Սնարք»-ի թղթակցին հայտարարեց Հայաստանի արդյունաբերության նախարար Ասոտ Սաֆարյանը: Նա արտահայտվեց ռուսաստանյան շուկայում Հայաստանի տնտեսության դիրքերի հետագա ամրապնդման օգտին: Այսօր Հայաստանի կառավարությունն աշխատում է ռուսաստանյան կապիտալը ներգրավելու համար ամենաբարենպաստ հնարավորությունների ստեղծման վրա, քանի որ մոտ տարիները Հայաստանի արդյունաբերությունը չի կարող հույս ունենալ, որ կստանա օտարերկրյա խոշոր ներդրումներ, նշեց նա: Սաֆարյանի խոսքերով, հանրապետության տնօրենների կոռպուսը ձգտում է բազմազան համատեղ ձեռնարկություններ ստեղծել Ռուսաստանի հետ տնտեսական փոխշահավետ հիման վրա: Նա հաղորդեց նաեւ, որ վերջերս ստեղծվել է եւս երկու խոշոր համատեղ ձեռնարկություն. երկրաշարժից ավերված Սպիտակի վերելակաշինության գործարանում, որի վերականգնումը իրականացնում է «Ռոսլիֆտմաշ» կոնցեռնը եւ Երեւանի ֆիզիկայի ինստիտուտում, որը որոշակի հետաքրքրություն է ներկայացնում Ռուսաստանի ատոմային արդյունաբերության նախարարության համար: ■

Գորիս

7-ամյա պատանդը հետ է վերադարձվել

Գորիսի ՆԳ բաժնի պետի պաշտոնակատար Սեւադա Առաքելյանը հաղորդում է, որ Սյունիքի տարածքային ՆԳ վարչության պետ Միշա Խոյլունցի ջանքերով, չնայած ստեղծված առաս ձյանը, փետրվարի 13-ին, ժամը 18-ի սահմաններում Գորիսի շրջանի Խնձորեսկ գյուղի սահմանամերձ տարածում տեղի է ունեցել պատանդների փոխանակում: Հայկական կողմին են հանձնվել մի քանի ամիս առաջ սահմանամերձ տարածում գերված 2 զինվոր եւ փետրվարի 10-ին Կոռնիձորում պատանդ վերցված 7-ամյա Վրեժ Կարապետյանը: Ադրբեջանական կողմին է հանձնվել 2 զինվոր եւ 1 կին: Խոյլունցի կողմից ակնկալումներ են տարվում Կոռնիձորում փետրվարի 10-ին գերեվարված մյուս պատանդին՝ Առուշ Կարապետյանին (երեխայի պապը) հետ վերադարձնելու ուղղությամբ:

ՀԱՍՄԻԿ ԲԱՐԱԶԱՆՅԱՆ
Մեր սեփ. թղթակից, Գորիս

«Ես Հայաստանից ոչ մի տեղ չեմ գնա եւ մինչեւ վերջ կմնամ իմ ժողովրդի հետ», հայտարարեց ՀՀ նախկին արտգործնախարար Րաֆֆի Հովհաննիսյանը: Շատերի կանխատեսումներին հակառակ Կալիֆոռնիայի հաջողակ իրավաբանը հրաժարականից հետո չմեկնեց ԱՄՆ: Շաբաթ երեկոյան նա այցելեց Ամերիկայի Հայկական համագումարի երեւանյան գրասենյակ, որտեղ այդ ժամանակ գտնվում էր կոնգրեսական Ջոզեֆ Քենեդին: Նա եկել էր ի դեմս Քենեդիի երախտագիտություն հայտնելու ԱՄՆ-ի ժողովրդին եւ համաշխարհային հանրությանը, կոչ անելու ընդլայնել Հայաստանին ցույց տրվող օգնությունը:

Սնարք

Ղարաբաղ

ԼՂՀ ՊՊԿ-ն կգործի եւս 3 ամիս

Ելնելով այն բանից, որ Ադրբեջանը չի դադարեցնում պատերազմական գործողությունները նորաստեղծ ԼՂՀ-ի դեմ, ԼՂՀ ԳԽ նախագահությունը փետրվարի 10-ին որոշում է ընդունել ԼՂՀ ՊՊԿ-ի լիազորությունների ժամկետի երկարացման մասին: Ռազմական դրությունը ԼՂՀ ամբողջ տարածքում երկարաձգվում է եւս երեք ամսով, մինչեւ մայիսի 12-ը: Որոշման համաձայն, ՊՊԿ-ն ԼՂՀ ԳԽ նախագահությանը պետք է ներկայացնի իր կողմից ընդունված բոլոր որոշումները եւ զեկույցի վեցամսյա գործունեության մասին: Հիշեցնենք, որ ՊՊԿ-ն ստեղծվել է 1992 թ. օգոստոսի 18-ին: Փորձագետներին հանձնարարված է վեցօրյա ժամկետում (փետրվարի 12-18-ը) ստուգել, թե ինչքանով են հիշյալ որոշումները համապատասխանում միջազգային նորմերին եւ ժողովրդավարության պահանջներին: ■

digitised by A.R.A.R.@

Խորհրդարան

ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ՊԵՏՔ Է ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԻ ԻՐ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ

ՀՀ ԳԽ փետրվարի 15-ի նիստում ՀՌԱԿ խմբակցության նախագահ Վիգեն Խաչատրյանի ելույթը

Հարգելի գործընկերներ, մենք բազմիցս հայտարարել ենք, որ Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության պատգամավորական խմբակցությունը Գերագույն խորհրդի աշխատանքների ՝շարունակման կողմնակիցն է եւ պետք է գտնել խորհրդարանի գործունեության արդյունավետությունը բարձրացնելու ճանապարհը։

Ցանկացած օրենսդիր մարմին իր ներսում բաժանվում է մեծամասնության եւ փոքրամասնության։ Առաջինները կազմված են լինում կամ մեկ քաղաքական ուժի, կամ մի քանի կուսակցությունների ներկայացուցիչներից։ Ո՞ր հարցի շուրջն է ուրվում նման բաժանումը։ Այն մեկն է՝ տվյալ երկրի գործադիր իշխանության նկատմամբ ունեցած դիրքորոշումը։ Մեծամասնությունը կազմավորում է կառավարությունը, իսկ փոքրամասնությունը ամեն կերպ հակադրվում է Նախարարների կաբինետի գործունեությանը եւ այդ ուղղությամբ խորհրդարանում համապատասխան աշխատանք է ծավալում։

Եւ միայն հաջորդ ընտրություններում ժողովուրդը քաղաքական ուժերին տված իր ձայներով է որոշում, թե որ կողմն է ճիշտ։

Ահա խորհրդարանային այս գործունեության մեխանիզմն է, որ մեզ մոտ խախտվել է։ Եւ այստեղ է պետք փնտրել հանրապետության Գերագույն խորհրդի չաշխատելու պատճառները։ Հարց տանք, թե մեր Գերագույն խորհրդում ո՞վ է ներկայացնում մեծամասնությունը։ Պարզ չէ։ Իսկ ի՞նչ խնդրի շուրջ պետք է մեծամասնություն ձեւավորվի։ Իհարկե, կառավարության կազմավորման։ Մենք անցնելով նախագահական համակարգի, փաստորեն կորցրել ենք խորհրդարաններին բնորոշ մեխանիզմը։ Ոչ մի պետություն չենք գտնի, որն ունենա իշխանության այնպիսի համակարգ, ինչպիսին մերն է։ Ժամանակին սխալ ենք գործել, սակայն այն պետք է ուղղվի։

Եւ այսօր հստակ է, խորհրդարանը չի կարողանում օրենքներ ընդունել, ոչ թե այն պատճառով, որ այդ աշխատանքի համար հստակ օրեր չի առանձնացնում, այլ որովհետեւ զրկված է ընդունվող օրենքների իրականացման վերահսկողությունից։

Սա շատ կարեւոր հարց է եւ երբ մենք այս ամբիոնից խոսում ենք ժողովրդից եւ ժողովրդավարությունից, նաեւ պետք է հիմնեերս մեզ հանչէ սովորենք, թե ինչպես մեկ այլ պաշտոնյա կարող է ճիշտ վարվել մեզ հետ, որ մենք այսօր այդպիսի երեւույթի հետ գործ ունենք։ Եւ երբ Գերագույն խորհուրդը չվերականգնի իր իրավունքները, չգտնի իր արդյունավետ աշխատելու մեխանիզմները, ապա վերջնականապես կկործանվենք։ Եւ որքան էլ այդ մարդիկ լավ նպատակներ ունենան, պետությունը պարզապես չի կայանա։

Այդ պատճառով մենք գտնում ենք, որ Գերագույն խորհրդի բարեփոխումների ներկայացված տարբերակներից որեւէ մեկը պետք է անպայման ընդունվի։ Խորհրդարանը օժտված է արդյունավետ աշխատելու ներուժով, եւ միայն համապատասխան մեխանիզմներն են բացակայում։ Ինչ վերաբերվում է այն մտահոգություններին, որ մենք անթույլատրելի չափով իջեցնում ենք օրենքների եւ որոշումների համար անհրաժեշտ ձայների թիվը, ապա ուսումնասիրելով յոթ պետությունների համապատասխան օրենքները, կարող եմ ասել, դրանք իրական հիմքից զուրկ են։ Չկա մի երկիր, որտեղ խորհրդարանի իրավազորության «քվորումը» ընտրված պատգամավորների կեսը չհամարվի։ Իսկ օրենքները, որքան էլ մեզ տարօրինակ թվա, ընդունվում են մասնակիցների կեսով։ Այսինքն՝ ներկայացված նախագծերում նշված 30 տոկոսի փոխարեն նրանք օրենքները ընտրվածների 25 տոկոս ձայներով են կյանքի կոչում։ Ճիշտ է, մենք մեր տարբերակները պետք է գտնենք։ Կարծում ենք, արժե քննարկել «ՀՀ Գերագույն խորհրդի մասին» օրենքում հետեւյալ փոփոխությունը. «օրենքով սահմանված կարգով, բացառիկ դեպքերում պատգամավորը կարող է իր ձայնը փոխանցել այլ պատգամավորի»։ Նման օրենք Ֆրանսիայում ընդունել է 1958 թ. եւ պակաս ժողովրդավարական երկիր չէ։ Բացի այդ, այս փաստը ցույց է տալիս, որ քվորումի խնդիր նաեւ այլ պետություններում է ծագել։

Առաջարկում ենք նաեւ նույն օրենքում նոր ձեւակերպում ավելացնել. «Գերագույն խորհրդի կանոնակարգի մասին օրենքն ընդունվում է պատգամավորների ընդհանուր թվի պարզ մեծամասնության, ներկա չլինելու եւ նրանցից երկու երրորդի կողմ քվեարկելու դեպքում»։ Այսինքն, բարեփոխումների ընդունումից հետո ճիշտ կլինի, որ Գերագույն խորհրդի կանոնակարգը որպես օրենք ընդունենք։

Բարեփոխման նախագծերում տեղ է տրված նաեւ պատժամիջոցներին՝ անհարգելի բացակայությունների դեպքում ժամանակի դեպքում պատգամավորին զրկում են լիազորություններից։

Համանման դեպքում, օրինակ, Ավստրիայում սահմանված են 30 օրվա, Մեքսիկայում 10 օրվա ժամկետներ, եւ այս թվարկումը կարելի է շարունակել։ Ուրեմն այդ երկրները նույնպես բախվել են այդպիսի խնդիրների եւ սահմանել են ժողովրդի նման ընտրյալներից ազատվելու կարգ։ Մենք առաջարկում ենք հետեւյալ ձեւակերպումը. «Գերագույն խորհրդի նստաշրջանի ընթացքում անհարգելի բացակայած պատգամավորի լիազորությունները վաղաժամկետ դադարեցվում են Գերագույն խորհրդի կանոնակարգի մասին օրենքով սահմանված կարգով»։ Այսինքն այս մասին «ՀՀ Գերագույն խորհրդի մասին» օրենքում նշենք, իսկ մանրամասնությունները կմշակվեն «ՀՀ ԳԽ կանոնակարգի մասին» օրենքում։ Եւ այն ժամանակ հստակորեն կառանձնացվեն անհարգելի բացակայությունների բոլոր չափանիշները։

Երբ վերջին ժամանակներս անընդհատ խոսք է գնում օրենսդիր եւ գործադիր մարմինների հարաբերությունների կարգավորման անհրաժեշտության մասին, ապա ինքնըստինքյան առաջ է քաշվում դատական իշխանության գոյությունը, որը մենք դեռեւս չենք ձեւավորել։

Հասկանալով, որ դա հանրապետությունում լավագույն պայմաններ չի ստեղծում, առաջարկում ենք այսպիսի մի ձեւակերպում եւս. «Մինչեւ Սահմանադրական դատարանի ընտրությունները Սահմանադրական դատարանի ֆունկցիաները փոխանցել Գերագույն դատարանին»։

Ամփոփելով ասեմ, որ նախաձեռնությունները պետք է դասդասել եւ անպայման տարբերակներից մեկն ընդունել։ ■

Կենցաղ

Անհանգիստ վիճակ

Վերջին ամիսներին Երեւանի բնակիչներին բավականաչափ անհանգստություն են պատճառում թափառող շները՝ հաճախակի են դարձել նրանց հարձակումները մարդկանց վրա երեկոյան ու ժամերին։ Խնդիրը լուծելու պատասխանատվությունը դրված է Երեւանի գործկոմի բարեկարգման ու ճանապարհաշինարարական տնտեսության գլխավոր արտադրական վարչության եւ շրջխորհուրդների գործկոմների վրա։ Գիշերվա ժամերին շներին ոչնչացնող որսորդական խմբերին օգնում են՝ հանրապետության ներքին գործերի նախարարության աշխատակիցները։ Հաճախ բնակիչները շների դիակները իրենց նախաձեռնությամբ գցում են իրենց շրջակայքում տեղած արյունոտ տեսարաններից խուսափելու համար. նման վարմունքը խիստ անթույլատրելի է։

Ինչպես հայտնեց Երեւանի քաղաքային աղբավայրի՝ տնօրեն Վարազդատ Հակոբյանը, 1992 թ. նոյեմբեր ամսից մինչեւ այսօր աղբավայրում թաղման համար ընդունել է 1000-ից ավելի ոչնչացված շուն։ «Մեր նպատակն է, ասում է բարեկարգման վարչության պետ Վլադիմիր Ղազարյանը, թափառող շների քանակը նվազեցնել այնքան, որ դրանք չվերածվեն ոհմակների, ինչն արդեն լուրջ վտանգ է պարունակում մարդկանց համար»։

«Վառելիքի պակասը դժվարացնում է սպանված շներին ժամանակին աղբավայր հասցնելը», ասում է Վ. Ղազարյանը։ «Թափառող շների ներկայացրած հիմնական վտանգն այն է, որ նրանք կարող են պատճառ հանդիսանալ մարդկանց շրջանում կատաղության հիվանդության տարածման համար։ Սակայն, փառք աստծո, ասում է Երեւանի գլխավոր սանիտարական բժիշկ Յուրի Օհանյանը, 1961 թ. ի վեր մեզ մոտ այդպիսի դեպք չի գրանցվել»։

ՆՏ

Մտահոգություն

Վառարանների մասին եւ թերեւս ոչ վերջին անգամ

Երեւանում վերջին օրերին առօրյա խոսակցության մեջ հաճախակի շրջանառվող թեմա են դարձել քաղխորհրդի կողմից անցկացվող այսպես կոչված «վառարանային» միջոցառումները (վառարանների վաճառք քաղաքացիներին)։ Նույնիսկ մարդիկ խոսում են, թե իբր չափազանց կարիքավորներին վառարանները հասկացվում են նաեւ անվճար։

Խմբագրությունում նույնպես հեռախոսազանգեր են հնչում այդ վառարանների հետ կապված։ Որն է իրականի ու անիրականի սահմանագիծը՝ այս խնդրի հետ կապված։

Քաղաքային խորհրդի սոցապ վարչությունում հայտնեցին, որ նախապես ծրագրված էր սոցիալական վիճակը փոքր-ինչ թեթեւացնելու նպատակով քաղաքի բնակիչների մի մասին՝ միայնակ մայրերին, փոքրահասակ երեխաներ ունեցողներին, կենսաթոշակառուներին եւ նմանատիպ կարգավիճակ ունեցող քաղաքացիներին շուկայական գներից ցածր արժեքով վառարաններ վաճառել։ Սակայն հետագայում, քանի որ ցանկություն ունեցողներ այնքան էլ շատ չեն եղել, որոշվել է վառարաններ վաճառել բոլոր ցանկացողներին։

«Երագդաս» ձեռնարկության տնօրեն Ռաֆիկ Մկրտչյանն այդ առթիվ հայտնեց, որ ներկայումս իրենք վառարան գնելու ցանկություն հայտնած բոլոր քաղաքացիներին 4000 ռ. գնով վառարաններ են վաճառում։ Առայժմ ծախս բերված 120 հազ վառարաններից վաճառվել է մոտ 40-ը։ Առկա խմբաքանակի վաճառքից հետո, պահանջարկ լինելու դեպքում «Երագդաս»-ը նոր խմբաքանակ ծախս կբերի։ Քաղմասի տնօրենը հերքեց բնակչության մեջ տասվող լուրերն այն մասին, թե առավել կարիքավորներին քաղխորհուրդը ձրի վառարաններ է հասկացնում։

Պրն. Մկրտչյանը նշեց, որ իրենց եւ այդ վառարաններն արտադրող գործարանի միջեւ կա պայմանավորվածություն, ինչն էլ հնարավորություն է տալիս ծախս բերել դրանք։ Սակայն «Երագդաս»-ի տնօրենը, լգիտես ինչ պատճառներից ելնելով եւ ինչ հետեւանքներից զգուշանալով կտրուկ հրաժարվեց հայտնել գործարանի անվանումը։ Թե պետս այդ գործարանի անունը նշելով մենք ոչ մի սենսացիոն հայտարարության հեղինակ չէինք դառնա, այդուհանդերձ մեզ այդպես էլ գաղտնի մնաց այդ ամենը։ Միգուցե դա էլ «բիզնեսի գաղտնիքներից է», եւ հանրությանը հայտնի դարձնելով գործարանի անունն ու տեղը, քաղմասի գործի՝ «կխփեին»։ Ինչեւէ, խնդիրը սա չէ։ Բայց կարելի է մտածել, թե վառարան արտադրող գործարանի անունը հայտնելը պետական գաղտնիքի բացահայտման նման մի բան է։

Իսկ վառարան ծախս բերելու համար քաղմասի դռները բաց են բոլորի համար։ Քաղաքացին ներկայանալով քաղմաս, համապատասխան վճարը կատարելուց հետո կարող է հենց այդ հիմնարկության շենքից վերցնել իր գնած վառարանը (խողովակներով հանդերձ) ու բռնել տան ճամփան։ Մայրաքաղաքի բոլոր ծայրերից վառարան գնել ցանկացող բոլոր քաղաքացիները քաղմասի հաճախորդը կարող են դառնալ։ Իսկ թե ինչպես են նրանք այդ վառարանը հասցնելու, ասենք, Չարբախ-արեւմտյան թաղամաս, ինչպես ասում են, դա արդեն նրանց խնդիրն է, եւ չի բացառվում նաեւ այն, որ քաղմասից գնած վառարանն այնքան էլ էժան չնստի՝ հաշվի առնելով նաեւ տուն հասցնելը։

Համենայն դեպս, նշենք, որ Երեւանի քաղաքային խորհրդի ընձեռած հնարավորության միջոցով վաճառած վառարանների գներն ավելի էժան են շուկայական գներից։

Գ.Ն.

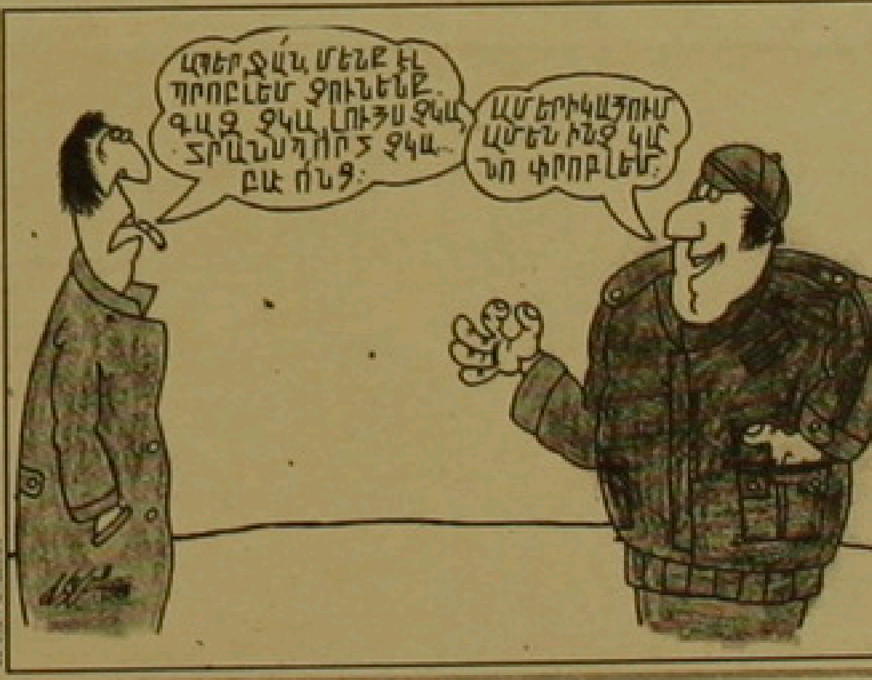

Մամուլ

Ում է նախընտրում ընթերցողը

1993 թ. հունվարի վերջին եւ փետրվարի առաջին շաբաթվա ընթացքում ՉԱ հետազոտական ծառայության կողմից Երեւանում անցկացվել է հասարակական կարծիքի ուսումնասիրություն, որի նպատակն էր ճշգրտել հանրապետությունում հրապարակվող թերթերի ռեյտինգի հարաբերական հնարավորությունները։ Մայրաքաղաքում տիրող իրավիճակը բացառեց ինչպես հեռախոսակաբանության միջոցով ընթերցողների ծեռքբերի հարցումը, այնպես էլ ներկապաց հարցումը, այլ ներկայացուցչական ընտրանքի հարցաթերթիկային հարցումը։

Նման պայմաններում իրեն արդարացրեց միայն փորձագիտական հարցման եղանակը, որը համայր հարցման եղանակը, որը հեռակա վեց հազի հերթերից ոչ պակաս թերթային հերթերի մասնակիցների խիստ կարճատեւ հարցազրույցների արդյունքներով։ Իսկ որպես փորձագետներ հանդես եկան լրագրավաճառները։ Եւ այսպես, Երեւանի ութ թաղամասերում ընտրված 42 կրպակ-շրջաններում ընտրված 42 կրպակներ եւ թերթի հերթերի մեջ թե շատ [illegible] 147 մասնակիցների

հարցման՝ արդյունքները հետեւյալն են. կրպակներում հայալեզու թերթերից առաջինը սպառվում է «Երկիր»-ը, երկրորդը «Ազգ»-ը, իմիջիայլոց Սպանդարյան եւ Մյասնիկյան շրջաններում «Ազգ»-ը սպառվում է առաջինը, երրորդը՝ «Հայաստանի Հանրապետություն»-ը, հասկանալի, երբ դրանում նոր օրենք կամ հրամանագիր է տպագրված։

Ռուսալեզու թերթերից ընթերցողն առաջին-հերթին նախընտրում է «Республика Армения», ապա «Голос Армении» եւ հետո «Урарту» թերթերը։

Լրագրավաճառների մեծամասնության կարծիքով, ընդհանուր առմամբ ընթերցողների հետաքրքրությունը թերթերի նկատմամբ նվազել է եւ ոչ միայն դրանց գների բարձրացման պատճառով։ Նրանք գտնում են, որ ընթերցողը հուսախաբ է եղել «ազատ մամուլից» եւ թերթերից շատերի ընթերցողին անհաջող գնով հաճոյանալու, դուր գալու ճիգերից, հոգնել է դրանցում տեղ գտած քաղաքական անպտուղ «զզվոտոցներից» եւ այլն։ Թերթային հերթերը լրագրավաճառները բացատրում են հանրապետության էներգետիկ ճգնաժամի պայմաններում ռադիոյի եւ հեռուստատեսության անկանոն աշխատանքի հետեւանքով առաջացած «լրատվական սովով»։ Այս առումով, վերոհիշյալ թերթերի բարձր ռեյտինգը նրանք բացատրում են այդ թերթերի լրատվական հագեցվածությամբ։

Հերթերում հարցման ենթարկված 147 ընթերցողների մեծ մասը կիսում է այս կարծիքը, բայց որոշակի լրացումներով։ Նրանք գտնում են, որ վերոհիշյալ առավելագույն թերթերը որոշ չափով լրացնում են «հեզնոր սննդի» բացը, իսկ լրատվական-տեղեկատվական հագեցվածությամբ այլեւ են բնկնում հայալեզու թերթերը։ Ինչպես պարզվեց, հարցման ենթարկվածների մոտ 72 տոկոսը միաժամանակ գնում է եւ «Երկիր», եւ «Ազգ» թերթերը՝ «լիարժեք տեղեկատվություն եւ տարբեր կարծիքների համադրում» ապահովելու համար։

«Չար լեզուները» ասում են, թե հանրապետության նախագահը նույնպես իր աշխատանքային օրն սկսում է նշված թերթերի ընթերցանությունից։ Սակայն ոչ ոք ստույգ չգիտե, հասկանալի որ թերթից է նա սկսում «Երկիր», թե «Ազգ»։

Ինչեւէ, հանրապետության թերթերի բազմերանգ նկարագիրը, ընթերցողի վերաբերմունքն ու պահանջարկը համակողմանի եւ լիարժեք (հասկանալի է նաեւ, որ հնարավոր սեղմ ժամկետներում) ներկայացնելու համար այսօր դեռեւս զգալի տեխնիկական խոչընդոտներ կան։ Թերեւս միայն ընթերցողների բարի կամքը կարող է մեզ աջակից լինել այդ բարդ խնդրում։ Երբ այդպիսի ցանկություն առաջանա, գրեք մեզ «Ազգ» թերթի խմբագրություն։ Անչափ շնորհակալ կլինենք։

ՉԱ հետազոտական ծառայություն

Բուժում առանց դեղամիջոցների

Խոսրաաշենս Ա. Ա. Պետրոսյանը բուժում է կակազող, էնուրեզով (գիշերամիզություն), տերիոդիկ (երեւանյան) հիվանդությամբ տառապող երեխաների։

Հասցեն՝ Երեւան, Երկաթգծի կլինիկական հիվանդանոց, 5-րդ հարկ, 518 սենյակ։

Ընդունելությունն ամեն օր (բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից)

ժամը 11.00-13.00

Հեռախոս՝ 45-60-34

Ակնարկ

ՀԱՅՐԵՆԱԼՔՈՒԹՅԱՆ ՄՏԱՎՈՐԱԿԱՆ ԵՐԱԿԸ

Դեռ կգա արժանի գնահատականների ժամանակը: Ճակատագրի այս անդունդն անցնելուց հետո մենք երևի կունենանք բավարար ցանկություն՝ յուրաքանչյուրին ճատուցելու վաստակած պատիվն ու հիշողությունը, կամ պատիժն ու արգահատանքը: Որովհետև եթե այս փորձությունը մեզ հարստացնում է կենսական իմաստությամբ, այդպիսի վարք է թելադրում իմաստությունը՝ այդ ցանկացած պատեհ առիթի դեպքում մաքրել մեր ներկայի վրա հայտնված սեւ բծերը, մաքրել բարոյական կամ իրավական եղանակներով: Ճակատագրի այս անդունդն առայժմ չենք հաղթահարել, եւ գուցե վաղաժամ թվան ամփոփիչ դատավճռի տրամադրություն թողնող իմ նկատառումները, որ ծեզ եմ հրամցնում իբրեւ բարոյական սթափեցնող՝ մեր աղետներն ներծծելու, այդ դժոխ խառնուրդը մեզնից հեռու նետելու համար: Խոսքս ընդունենք որպես Հ. Ալեքսանյանի դատավճիռ ընդամենը, որ չի հավակնում արժանանալ համընդհանուրի հավանությանը:

Լիխտենբերգն ասում է. «Նախքան դատապարտելը միշտ պետք է մտածել՝ չի՞ կարելի արդարացում գտնել»: Անկեղծորեն խոստովանեմ՝ մտածել եմ, եւ որեւէ լուրջ արդարացում առ այսօր չեմ գտել: Ու հազիվ թե գտնեմ: Որովհետեւ այն, ինչ կոչվում է ինքնապաշտպանում ու փախուստ, սակ մի դրդապատճառ ունի՝ սեփական կաշվի փրկություն: Այո, փախուստը տնից, քաղաքից, աշխատավայրից, ծննդավայրից, հայրենիքից՝ վախի թելադրանքի տակ, ցույն մորթապաշտություն է, որ արժանապատիվ մարդու հոգում նողկանք է հարուցում: Երկիցս նողկալի է, երբ հայրենյաց երկրից փախուստականը մտավորական խավից է, առավել նողկալի, երբ նա ստեղծագործող մտավորական է: Այդ նա է՝ գրողը, արվեստագետը, աստծուց ստացել ժողովրդի ծայնափողը լինելու իրավունքը: Պատկերացնո՞ւմ եք այն ժողովրդի վիճակը, որ զրկված է ծայնափողից: Նա կլինի համր ու մեկուսացված այս աշխարհում, իսկ նմանների գլխին ի՞նչ խաղեր ասես, որ չի կարելի խաղալ:

Մեր ծայնափողը ջարդված չէ, սակայն հնչում է ոչ լրիվ ուժգնությամբ, քանզի ծայնելու ունակներից ոմանք իրենց տրված բեմահարթակից հեռացել են՝ հիմնականում անձկաս, անաղմուկ, մտացածին պատրվակներով, չգիտակցելով կամ գիտակցելով, որ ուտնում են իրենց կյանքի ամենամռայլ ու մեղավոր երգանը: Նման անհաշի մոտ հաղթում է ոչ թե արվեստագետը, այլ անձնապաշտը, վախկոտը, բնազդայինը: Դիտավորյալ խուսափում եմ «դավաճանություն» հասկացությունից, մանրազնին լուսաբանված երևույթ լինելուց զատ, այն խնդրո առարկայում լիովին չի արտացոլում տեղի ունեցածը՝ արվեստագիտական հայրենալքությունը. թե վերջինս ինչ սոցիալ-հոգեբանական երևույթ է, թողնենք համապատասխան մասնագետ-ուսումնասիրողների դատին:

Այսօր Արցախում չէ մեր գրողների, նկարիչների, երաժիշտների, դերասանների մի մասը: Այդպիսի մարդկանց բացակայությունն անձկաս ու անհետևանք չի անցնում, եւ հենց նրանց հայրենաթողությունն է ամենից շատ յուրագրում զգացողությունների տեղիք տալիս: Երբ հեռանում է սովորականից ավելի ըմբռնողն ու զգացողը, ուրեմն մեզ մի վտանգ բան է սպառնում, մտածում են մարդիկ: Այդպիսի դատողությամբ հայրենալքիչներն անմիջապես ուզում են հանգստացնել, նրանց հեռանալն ամենևին կապ չունի մեր կյանքի վտանգավորման կամ բարելավման հետ, նրանց քայլը պարզունակ դասալքություն է:

Սա այն դեպքը չէ, երբ արվեստագետը, չհամակերպվելով իր երկրում տիրող սոցիալ-քաղաքական իրավիճակին, ստիպված է տարագրվել, այդպիսով իր բողոքն ու ցասումն արտահայտելով ընթացիկի, առավել հակաժողովրդական քաղաքականության դեմ: Նման բովանդակությամբ տարագրությունը մեծ համարծակության հայլ է, որովհետև զրկանքներից բացի, տարագիր արվեստագետը նոր բնակավայրում եւս շարունակում է զգալ իր երկրում իշխող ռեժիմի ծեռքը՝ արդեն անտեսանելի, բայց դաժան հալածող: Մենք արքայական պատերազմի մեջ ենք հանուն մեր գոյաստեղծման ու ազատության, ինչը, բնականաբար, ծանր սոցիալ-քաղաքական իրավիճակ է ծնել, եւ այս հեռանալը դիտարկել որպես ընդդիմության պատճառաբանություն ու հեռանալ բռնամանական կրակների մեջ հայտնված հայրենիքից, առնվազն... դավաճանություն է:

Չկարողացա խուսափել «դավաճանություն» բնութագրումից, եւ այս պահին բավական ուժգին զգում եմ, որ ավելի նպատակային է համեմատաբար պարզ ու դիպուկ գնահատականներ տալը, քան փորփրել կատարվածի խորքերը. դա կանենք անդունդի այն կողմում:

Հայրենալքությամբ չի ավարտվում կրակից անդին հեռացած արվեստագետների ցուցակը՝ ողբերգակատակերգությունը: Կարծում եմ, այնտեղ նրանք բաժանվում են խոր ընդհատակո՞ւմ: Ոչ, հասունենքներն եմ նման համեստություն զգուշորեն: Մեծ մասը, իբրև բնական շարունակություն հայրենաթողության (դասալքության, դավաճանության), համառ փորձեր է անում մերվելու հասկացված երեւանյան կյանքին, եւ լիարժեք մերվողներ կան: Այսօր մեզ լքած գրողը, նկարիչը, դերասանը, երաժիշտը սկզբից որպես սուրբ ընծա ստացած ժլատին շնորհին այնտեղ շահագործում է արդեն այլ լույսի տակ, ինչը, սակայն, այլեւս չի ունենա նախկին նշանակությունը, գեղեցկությունն ու կարեւորությունը: Նոր պայմաններում ստեղծված նրանց գործերը գեղագիտական-բարոյական արժեք չեն ներկայացնելու: Իսկ դա փոքր պատիժ չէ, բայց ոչ մեր, այլ ժամանակի եւ աստծո կողմից:

Մեր դատավճիռները դարձան յուրահատուկ համայրում Արցախի մտավորականների այն խմբին, որ գոյություն ունի վաղուց, ծեւավորվել է զանազան հանգամանքներով, եւ որին, ճակատագրի բերումով, վիճակված է լինել Արցախ երկրի հասարակական խոսնակը Հայաստանում: Իմ գնահատումներով, մինչեւ 1990 թ. արցախցի մտավորականությունն իրեն վերապահված առաքելությունը կատարում էր բավարար չափով: Հայաստանում բնակվող մեր համերկրացի գրողների ու արվեստագետների կանոնավոր այցելությունները Արցախ, նրանց ելույթները պայքարի մեջ մտած ժողովրդի հետ տեղեկատվությամբ ու ստեղծագործական ներշնչանքով հարստացնում էին եկածներին, իսկ մեզ դարձնում առավել համոզված ու միասնական: Բայց երբ սկսվեց պայքարի ամենադաժան՝ զինված փուլը, նրանց զերակշիռ մասը ներամփոփվեց իր միջավայրում, մտածելով, որ ինքն այլեւս անզոր է որեւէ բանով օգտակար լինել Արցախին: Բայց առանձին անհատների՝ մասնավորապես Զորի Բալայանի եւ հրապարակախոս Բակուր Կարապետյանի փայլուն օրինակը ցույց տվեց, որ իսկական մտավորականը նույնիսկ դժոխքում ի զորու է օգտակար լինել հայրենիքին: Տեղին չէ հաշվարկել, թե շարունակաբար եկողներից ով շատ կամ քիչ է գործ կատարում, կարեւորը եկողների իրական, հավասարժեք հայրենասիրությունն է:

Երբ թշվառականությունն ու անզորությունը խեղդում են մարդուն, այդ ժամանակ ամենաանհրաժեշտ նրա լռությունն է: Սակայն հայրենյաց համար անզորության մեր համերկրացի գրողների ու արվեստագետների շատերն այսօր Երեւանում զբաղված են սակ... իրենց շուրջ աղմուկ հանելով: Ստեղծում են արցախյան մտավորականների հատուկ կազմակերպություն, հանդես են գալիս քաղաքական դիմակային հայտարարություններով, առաջարկում գրեթե նույն դժգոհ տոնով հրապարակային ելույթներ են ունենում այդ ամբիոնի առանց գործնականության ցեխի, առանց դույզն պատկերացում ունենալու, թե իրենց «դեմարշները» ինչպես կընդունեն արցախցիները: Երբ իմ համերկրացի պրոֆեսորը մամուլում սաք-սաք քաղաքական հրապարակումներ է տալիս, ես ինքնաբերաբար իմ այս հեռվից նայում եմ նրան ու մտածում, վատ չէր լինի, հարգելի պրոֆեսոր, եթե այժմ մի քանի դասախոսությամբ հանդես գայիք Ստեփանակերտի Նորաշեն համալսարանում, գրեթե լիովին աղքատ դարձած ուսանողության առաջ, կամ երբ իրեն սպառած գրական մի պարբերականում տեսնում եմ երեւանյան արցախցի հեղինակի բանաստեղծի շնորհքը ամբողջությամբ Ղարաբաղին նվիրված, ներեցեք, ինքս բանաստեղծ լինելով, իմ աչքին այդ տողերը թունավոր բրբուրներ են թվում:

Այստեղից կանչում եմ հարգելի բանաստեղծ, գեղեցիկ ու օգտակար կլիներ, եթե չափածո-շինծու գրվածքներ տպելու փոխարեն (այն էլ երեւի խմբագրին նյարդայնորեն, երկար համոզելուց հետո), գայիք հայրենիք ու մի քանի բան կարդայիք զոհեր զորանոցներում, մեր ազատամարտիկները ծեզ երախտապարտ կլինեն: Թե առողջություն չունեք, բան չկա, այստեղ կկազդուրվեք, ախր մեր երկրամասի օդն առողջարա՜ր է, դուք էլ դա հիանալի գիտեք: Վախենո՞ւմ եք Արցախ գալուց: Մի՛ վախեցեք, աստծուն կխնդրենք եւ ծեզ ոչինչ չի պատահի:

Այս կարգի դիտողություններ ու առաջարկներ կարելի է անել տասնյակներով եւ անվախճանական: Բայց ինձ անհանգստացնողը ոչ թե առանձին մտավորականների խումբ ու սնամեջ պահվածքն է, այլ մի ստվար խմբի վարակված մտածողության ու գործելակերպի մերժելիությունը: Բարոյականության ու հայրենասիրության առումով մերժում եմ բոլոր նրանց նկրտումները, որոնք ոչ նախորդում, ոչ հաջորդում են իրական, շոշափելի աշխատանքին: Խորհրդային, այն էլ ռազմիճակայինից զուրկ, նեղվածքով ազգը կարելի է վերածել ողջակեզների բազմության, մարտնչող, ծանր պատերազմի մեջ գտնվող ժողովրդի համար կա՞ արդյոք կործանման ավելի կատարյալ միջոց...

Եւ ինչո՞ւ զարմանալ, որ մեր փախստական մտավորականներն առավելապես ներդաշնակվում են երեւանի մտավորական միջավայրում: Չէ՞ որ երկու խմբերի՝ արցախյան ու երեւանաարցախյան գաղափարական հենքը մեծավ մասամբ նույնական է: Իսկ երբ սրան գումարվում է բուն երեւանյան մտավորականության ընդամենն ապաժամ պահվածքը, արդյունքը կստացվի միմիայն այդպիսին՝ տխուր ու տագնապահարույց:

«Դատավճիռ կայացնելիս պետք է ղեկավարվել մարդասիրությամբ, երջանկացությամբ ու զգաստությամբ», ասում է Մաքիավելլին: Առաջնորդվում եմ այդ սկզբունքով եւ հրապարակում դատավճիռ հայրենաթող մտավորականներին որեւէ պատիժ կոչ չեմ անում, ես ընդամենը խղճում ու արհամարհում եմ նրանց: Նույնը ծեզ եմ ցանկանում, արդարամիտ հայրենակիցներ:

– Ճի՞շտ է մեղմ դատավճիռը: Սիրով կունկնդրեի ծեր կարծիքը:

ՀՐԱՆՏ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

[illegible]

Ղարաբաղի հարցի լուծումը միջազգային անհրաժեշտություն է

«Նոյյան տապան»-ի թղթակցի հարցերին պատասխանում է ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նախագահության անդամ Կարեն Բաբուրյանը:

– Պատերազմական վիճակը ԼՂՀ-ում բնականաբար բնակչության շրջանում ստեղծում է եւ անկումային տրամադրություններ, եւ թերահավատություն գալիքի նկատմամբ, բայց գերազանցող տրամադրությունը, իհարկե, հանդիսանում է հավատը հաղթանակի նկատմամբ: Ի՞նչ կասեիք այս առումով Ղարաբաղում ապրող եւ աշխատող բնակչության մասին:

– Մեր նյած ազգային-ազատագրական պայքարի արդարացիության եւ այդ պայքարի անխուսափելի հաղթանակի նկատմամբ սկզբունքային հավատ ունեցող բոլոր ղարաբաղցիները մնացել են իրենց օջախներում եւ ես համոզված եմ, որ նրանք կլինեն որպես [illegible] Ղարաբաղի հանրապետության ազգաբնակչության կորիզը:

– Գաղտնիք չէ, որ նույնիսկ թշնամու կողմից չբռնագրավված տարածքներից բնակչության մի մասը թողել է օջախը ու պատսպարվել հանրապետությունից դուրս: Ի՞նչ կասեք այդ կապակցությամբ:

– Գաղտնիք չէ, որ, իրոք, հանրապետության բնակչության մի մասը, տուրք տալով անկումային տրամադրություններին, հեռացել են իրենց օջախներից, փնտրելով իրենց համար տաքուկ անկյուններ ու թաքստոցներ: Ես համոզված եմ, որ այդ մարդկանց հոգու ու խղճի վրա անկասկած ծանր բեռ է դրվում: Դա հատկապես վերաբերում է մեր շարժման առաջին փուլում ծեւական ակտիվություն ցուցաբերած այն մտավորականներին, որոնք տասանդղակյան դիրքեր են գրավել առաջին իսկ ծագած դժվարությունների ժամանակ: Գուցե Ղարաբաղի ազգաբնակչությունը կշահի իր շարքերում չունենալով նմանաչիդ մարդկանց: Ես, պարզապես, դասալքությունից բացի ուրիշ վերաբերմունք չեմ կարող ցուցաբերել իր հողն ու օջախը լքած մարդկանց նկատմամբ: Իհարկե, իմ այս խոսքերը հավասարապես չեն վերաբերում ղարաբաղցի այն կանանց, ծերերին ու երեխաներին, որոնք տեղահան են եղել իրենց հարազատ վայրերից թշնամու բռնազավթման հետեւանքով:

– Պատերազմը օբյեկտիվորեն բացասական ազդեցություն է գործում մարդկանց հոգեւոր ողջ ներքնաշխարհի վրա: Ի՞նչ միջոցառումներ են ձեռնարկվում Ղարաբաղում ապրող բնակչության հոգեւոր աշխարհի զարգացման, լավատեսության, բարոյական վերելքի համար:

– Դժվարանում եմ խոսել խոշոր միջոցառումների մասին, քանի որ ծնում բնակլիմայական չափազանց դժվարին պայմաններում մեր հանրապետության միակ հաղորդակցության միջոցը Լաչինի միջանցքով անցնող ճանապարհն է Հայաստանի շրջափակման պայմաններում: Ինչ վերաբերում է մասնակի միջոցառումներին, ապա դրանք կազմակերպվում են գրեթե առավելագույն միջոցներով: Հաճախ արտաքին աշխարհը պարզապես չի հավատում, որ հրանոթային արկերի անընդհատ պայթյունների ժամանակ անգամ շարունակվում են ուսումնական պարապմունքները ԼՂ համալսարանի եւ մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների լսարաններում, որտեղ, ի դեպ, հաճախակի տեղի են ունենում հարսանիքներ, աշխատում են գրադարանները, կինոթատրոնները, թանգարանները: Բնակչության սոցիալական ապահովության ասպարեզում կատարվող աշխատանքներից ես կընդգծեի, հատկապես, բնակարանների վերականգնման, կենսաթոշակների եւ կրթաթոշակների ժամանակին վճարման, հացով եւ այլ մթերքներով, կտրոններով ապահովման եւ այլ աշխատանքներ, որոնք գտնվում են մեր ամենօրյա ուշադրության կենտրոնում:

– Անհերքելի փաստ է հանրապետությունում բնակչության սոցիալական, կենցաղային պայմանների ծայրահեղ վատ վիճակը: Գիտե՞ք կոնկրետ ի՞նչ նախաձեռնություններ է տանում այս ասպարեզում նկատելի տեղաշարժեր կատարելու ուղղությամբ: Ինչպե՞ս է վերահսկվում հանրապետության կառավարության գործունեությունը այս ասպարեզում:

– Բնակչության կենցաղային ապահովման, նյութական բարեկեցության բարձրացման խնդիրները անմիջականորեն վերաբերում են հանրապետության Նախարարների խորհրդին, գործադիր մարմիններին: Իմ կարծիքով, այս ասպարեզում օբյեկտիվ դժվարությունների հետ մեկտեղ կան այնպիսի թույլ կողմեր, որոնք գերազանցապես պայմանավորված են սուբյեկտիվ պատճառներով, այսինքն, գործադիր մարմինների կոնկրետ գործելակերպով: Մեզ մոտ առայժմ բացակայում է մարդկանց գործարար վերաբերմունքը հանձնարարված պարտականությունների նկատմամբ: Նախկին վարչակարգի այնպիսի հատկանիշներ, ինչպիսին են բյուրոկրատությունը, քաշքշուկը, ձգձգումը, դժբախտաբար, տեղ ունեն նաեւ մեր օրերում: Կուզենայի ընդգծել նաեւ զանգվածային լրատվության միջոցների ինչ-որ տեղ անտարբեր վերաբերմունքը հատկապես մեր միջավայրում եղած ցավոտ հարցերի նկատմամբ: Իհարկե, անժխտելի է հատկապես արցախյան հեռուստատեսության ծառայությունը: Բայց մենք կցանկանայինք, որպեսզի լրատվական բոլոր միջոցներն ավելի ակտիվացնեն իրենց գործունեությունը մարդկանց ուժերի լարման, համընդհանուր պայքարի ծավալման գործում հանուն մեր ազատագրության, հանուն մեր ապագայի:

– Ձեր կարծիքով, ինչպիսի՞ արմատական փոփոխություններ են սպասվում հանրապետության բնակչության կյանքում 1993 թվականին:

– Այլեւս ոչ մի կասկած չկա, որ ղարաբաղյան կոնֆլիկտի լուծման խնդիրը դարձել է միջազգային հրատապ հարցերից մեկը: Դժվար չէ նկատել, որ միջազգային բոլոր ազդեցիկ ուժերի նպատակաուղղվածությունը ղարաբաղյան կոնֆլիկտի անհապաղ լուծումն է: Դա անհրաժեշտություն է դարձել նաեւ Ադրբեջանի եւ Հայաստանի համար: Համենայն դեպս, ինձ մոտ այն համոզմունքն է, որ 1993 թ. կլինի կոնֆլիկտի լուծման եւ խաղաղության հաստատման տարի, իհարկե, մեր ժողովրդի արդարացի պահանջի իրականացման կոնկրետ հետեւանքով:

Հարցազրույցը վարեց «ՆՏ» թղթակից
ՆՎԱՐԴ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Հանդիպում

Ֆելիքս Մամիկոնյան. «Սփյուռքի հետ աշխատանքի մեխանիզմներ դեռեւս չկան»

Յակոբ Վարդիվառեանը ՌԱԿ-ի սփյուռքահայ մամուլի մշտական աշխատակիցներից է: [illegible] բիզնեսմէն՝ նա հաճախ է ճանապարհորդում Ամերիկայում եւ այլ երկրներում, որտեղից ուղարկած նրա թղթակցությունները մեծ հետաքրքրությամբ են ընդունվում ընթերցողների կողմից: Վերջերս նա գտնվում էր Մոսկվայում, որտեղից մեզ է ուղարկել Ռուսաստանում Հայաստանի մշտական ներկայացուցիչ **Ֆելիքս Մամիկոնյանի** հետ հետեւյալ հարցազրույցը:

— Վազգէն Վեհափառի վերջին այցելութիւնը Մոսկուա քաղաքական որեւէ դրական անդրադարձ պիտի ունենա՞յ հայ-ռուս յարաբերութիւնների վրայ:

— Ես կարծում եմ, որ քաղաքական ազդեցութիւն ունենալու է առաջին հերթին, որովհետեւ Վեհափառը ընդունուեց քաղաքական ամենաբարձր խաւերի կողմից, ինչպէս՝ փոխնախագահ Ռուցկոյի, վարչապետ Չեռնոմիրդինի: Նա առաջին անգամ հանդիպում ունեցաւ Ռուս եկեղեցու պատրիարք Ալեքսեյ Բ-ի հետ: Ես մասնակցում էի այդ հանդիպումներին: Վեհափառը ներկայացրեց Հայաստանի այսօրուայ ցաւերը: Եւ նա միշտ նշում էր նախկին Միութեան եւ Ռուսաստանի դերը եւ շրջափոխուած այսօրուայ Ռուսաստանի դերը եւ ասում, թէ Ռուսաստանը դեռեւս ունի իր դերը կատարելու մեր ժողովրդի նկատմամբ: Վեհափառը գեղեցիկ կերպով շեշտեց այս:

Ռուս քաղաքական դէմքեր իրենց կարգին շեշտեցին Ռուսաստանի բարեկամական կապերը Հայաստանի հետ: Պրն. Ռուցկոյ խոստացաւ օգնել Հայաստանին:

Ինչ վերաբերում է հայ-ադրբեջանական յարաբերութիւններին, երկուսն էլ՝ վարչապետն ու փոխնախագահը շեշտեցին, թէ լաւ կը լինի, որ շրջափակումը շուտով վերջանայ, որ խաղաղութիւնը հաստատուի, ի հարկին յարգելով հայ ժողովրդի իրաւունքները: Շատ ջերմ հանդիպում էր Ալեքսեյ Բ. պատրիարքի հետ: Շեշտուեց Հայ եւ Ռուս եկեղեցիների աւանդական ու բարեկամական կապերը: Պատրիարքը խոստացաւ մայիս-յունիս ամիսներին այցելել Հայաստան: Կարծում եմ, թէ դա կը լինի կարեւոր այց, որովհետեւ այսօր եկեղեցին երբեմն աւելի կարեւոր դեր է խաղում, քան կառավարութիւնը կամ քաղաքական գործիչներ, անշուշտ, որոշ բնագաւառներում:

Վեհափառի նկատմամբ այստեղ շատ յարգալից էին ոչ միայն իբրեւ հայ եկեղեցւոյ առաջնորդ, այլեւ անձնաւորութիւն:

— Անկախ հանրապետութիւններու Համագործակցութեան ժողովներու ընթացքին կը խորհի՞ք որ հայ-ազերի խնդիրներու հարցով կարգ մը լուծումներ կարելի է գտնել, վերահաստատելով խաղաղութիւնը զէթ, մանաւանդ Ղարաբաղի հարցին շուրջ համաձայնութեան մը գոյացումով:

— Ես կարծում եմ, թէ առաջին հերթին հայերի եւ ադրբեջանցիների հարցն է դա, որովհետեւ որքան էլ ուրիշ երկրներ փորձեն աջակցել, կամ որոշակի ազդեցութիւն գործել այս կամ այն կողմի վրայ, վերջ ի վերջոյ լուծումը պայմանաւորուած է հայերի եւ ադրբեջանցիների համաձայնութեամբ: Բայց այդ հարցը միշտ քննարկւում է այդ ժողովներին: Որոշ ձեւով արտայայտում են իրենց կարծիքները: Բայց չեմ կարող ասել, շատ արագ կը լուծուի այդ հարցը այդ շրջանակներում, ինչպէս պիտի չլուծուէին այլ շրջանակներում՝ Եւրոպական Համայնքում կամ Միաւորուած Ազգերում: Բայց ասեմ ձեզ, թէ հետաքրքրութիւններ կան: Այդ ժողովներն ստեղծում են քաղաքական կլիմայ:

Կարծում եմ, որ առաջին հերթին Հայաստանի եւ Ադրբեջանի պարտքն է այդ հարցը կարգաւորել:

— Լսեցինք թէ ընդհանրապէս շրջանի եւ մասնաւորապէս Ղարաբաղի շուրջ գաղտնի բանակցութիւններ տեղի կ՚ունենան հայ, ռուս եւ ազերի կողմերու միջեւ, երբեմն մասնակցութեամբ թուրքերու եւ իրանցիներու: Որեւէ տեղեկութիւն կրնա՞ք տալ:

— Գիտէք, շատ անգամ մամուլն ու ռադիոն սենսացիա շատ են սիրում: Բանակցութիւնների բնոյթն այնպիսին է, որ երբեմն գոյութիւն ունեն միջանկեալ բանակցութիւններ, որոնք չեն արժի յայտարարութիւնների: Շատ անգամ փոքր համաձայնութիւն է գոյանում, շատ խախուտ, եւ չարժի նոյնիսկ յայտարարութիւն անել: Դա ընդունուած պրակտիկա է համաշխարհային դիւանագիտական յարաբերութիւնների մէջ: Եւ նոյն տիպի, Հայաստանի պարագային, այդպիսի յարաբերութիւններ ունենք:

Մենք տեսակցում ենք ադրբեջանական կողմի հետ եւ քննարկում հարցեր: Բայց պարտադիր չէ ամէն մի հանդիպում հրապարակել: Ոչ թէ մենք ուզում ենք ինչ-որ մի բան թաքցնել մեր ժողովուրդից, այլ կան խօսակցութիւններ, որոնք դեռեւս նախնական են, եւ չարժի ամէն ինչ հրապարակել, այդպէս, դա շատ հեշտ կերպով կը քանդի բոլոր բանակցութիւնները: Համաձայն էք, չէ՞: Դա ոչ միայն մեզ համար է, այլ նոյնը ռուս-ամերիկեան յարաբերութիւնների պարագային էլ: Չարժի հասարակական կարծիքի միջամտումը, երբ դեռ որոշումներ չկան... Գաղտնի կը նշանակի միշտ ունենալ ժողովրդի կամքին հակառակ մի դաւադրական աշխատանք: Բայց երբ համաձայնութիւն լինի, ի վերջոյ ժողովրդին պիտի ներկայացուի:

— Կը խորհի՞ք որ մինչեւ տարեվերջ կարգ մը դրական արդիւնքներ ձեռք ձգուին այդ բանակցութիւններէն:

— Որպէս դիւանագէտ ես ձեզ պէտք է պատասխանեմ՝ ի հարկէ, ու... մենք ամէն բան պիտի անենք այդ ուղղութեամբ: Բայց եկէք իրատես լինենք:

Դա բարդ խնդիր է եւ արդէն շատ է բարդացել հարցը: Մենք ենք բարդացրել, ադրբեջանցիներն էլ, Ռուսաստանն էլ իր միջամտութեամբ, Սովետական Միութիւնը իր կարգին: Դա բարդ խնդիր է այսօրուայ վիճակում: Բայց ասեմ ձեզ որ կայ արդէն մօտեցում տեսակէտների՝ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ, ոչ թէ հայերի շահերի դաւաճանութեան հաշուին: Ոչ: Տեսնում ենք որ կայ տեղ, ուր կրնանք գալ համաձայնութեան: Այդ հասկացողութիւնը կայ մեր ղեկավարութեան կողմից էլ, Ադրբեջանի կողմից էլ: Բայց ինքը՝ վերջնական բանաձեւը բարդ խնդիր է: Եւ կարծում եմ ժամանակ կը խլի: Տայ Աստուած, որ դա շուտ լինի:

— Իսկ այս ամէնուն մէջ Թուրքիոյ դերը ինչպէ՞ս կը տեսնէք:

— Գիտէք, Թուրքիան դրական դեր է խաղում: Մենք հայերս միշտ թուրքերին վերաբերում ենք որպէս բացասական դեր խաղացողի: Թուրքիան յայտարարում է, թէ ինքը Ադրբեջանի կողմն է եւ դա արդէն հասկանալի է: Դա մենք պէտք է ընդունենք որպէս ճշմարտութիւն: Բայց ճիշտ չէ միւս կողմից Թուրքիայի դերը միայն բացասական նկատել Հայաստանի նկատմամբ, ոչ էլ շատ բարեկամական նկատել: Նա, յայտնի է, փորձում է այդ դերը խաղալ եւ դա բնական է:

Թուրքիան մեծ երկիր է, Անդրկովկասում ունի իր հետաքրքրութիւնները: Առաջ, երբ կար ռուսական կայսրութիւնը, բնական էր որ այդ կայսրութիւնը թոյլ չտար որեւէ երկրի հետաքրքրութիւն ցուցաբերել այդ շրջանների համար: Հիմա փոխուել է պատմութիւնը: Թուրքիան ունի իր հետաքրքրութիւնը եւ մենք հայերս պէտք է հասկանանք, որովհետեւ նա էլ որոշակի հնարաւորութիւններ ունի եւ որոշ չափով Ռուսաստանի հետ համագործակցում է Միջին Ասիայում եւ Անդրկովկասում:

Եւ ընդհանրապէս հաշուի չառնել Թուրքիայի դերը, մեր կողմից սխալ կլինի: Եւ մենք աշխատում ենք տեսնել Թուրքիայի հետաքրքրութիւնը, ինչքանով այն չի հակասում մեր ազգային շահերին եւ ինչքանով դա հնարաւորութիւն է տալիս խաղաղ կեանք ստեղծել շրջանում:

— Սակայն, միւս կողմէ, մարդասիրական օգնութիւնը զոր յոյս ունինք, որ Թուրքիան կուտայ Հայաստանի շրջափակման այս օրերուն, տարբեր կը մեկնաբանուի Սփիւռքի ազգային-քաղաքական կարգ մը կազմակերպութեանց կողմէ:

— Գիտեմ այդ բանը: Որպէս հայ ի հարկէ շատ հեշտ է կանգնել որոշակի դիրքի եւ ասել, որ ես ոչինչ չեմ ընդունում եւ ընդհանրապէս Թուրքիայի հետ ոչ մի յարաբերութիւն մենք չպէտք է ունենանք: Կարելի է պաշտպանել այդ դիրքը: Բայց երբ պատասխանատու ես մի ամբողջ ժողովրդի եւ պետութեան ապագայի նկատմամբ, ապա հաշուի առնելու ես բոլոր հանգամանքները, որոնք այսօր գոյութիւն ունեն:

Նորից ասեմ, Թուրքիան մեր հարեւանն է: Նա ուժեղ պետութիւն է: Մեր ճանապարհները մեկ մասով Թուրքիայից են գնում, եւ դա այսօր յատուկ հաշուի պէտք է առնենք: Թուրքիան ցուցաբերում է որոշակի հետաքրքրութիւն Հայաստանի հետ յարաբերութիւնները զարգացնելու ուղղութեամբ: Եւ դա դարձեալ հաշուի պէտք է առնել, չանտեսել ընդհանրապէս այդ հետաքրքրութիւնը: Ես չեմ ասում, թէ Թուրքիան առաջուց մեզ ընդունում է եւ այսօր պատրաստ է մեզ հետ բարեկամական յարաբերութիւններ ստեղծել: Բայց պէտք է ընդունել, որ Թուրքիայի կողմից էլ որոշակի ռէալիզմ կայ: Բայց դա շատ զգոյշ ճանապարհ է, ոչ միայն զգոյշ, այլեւ երկար ճանապարհ:

Երբ մենք ուզում ենք ունենալ անկախ Հայաստան, այն տարածքում, որտեղ մենք այսօր ապրում ենք, ուրեմն պէտք է հաշուի առնենք, որ ունենք հարեւաններ Ադրբեջան, Վրաստան, Թուրքիա եւ Իրան: Դրանք են մեր հարեւանները եւ դրանց հետ մեր յարաբերութիւնները նորմալ պէտք է լինեն: Նոյն ձեւի Ռուսաստանի հետ, թէեւ մեր ուղղակի հարեւանը չէ: Բայց դա մեր բարեկամ երկիրն է: [illegible] Ռուսաստանի հետ [illegible] այսօր, բայց նա իր մէջ գործընկերն է [illegible]: Ես շեշտում եմ սա: Սակայն Թուրքիայի հետ [illegible] մի ճանապարհ գտնել, չմոռանալով մեր պատմական խնդիրները: [illegible] Ասեմ նաեւ, որ ոմանք մեզ մեղադրում են, թէ այսօր Թուրքիայի հետ [illegible] յարաբերութիւն զարգացնելով մոռացել ենք Ռուսաստանը: Այդ էլ ճիշտ չէ:

— Տարի մը առաջ ծրագիր մը կար Զանգեզուրի նկատմամբ՝ զոհել Զանգեզուրի մի մասը Ղարաբաղի համար: Հայաստանի կառավարութիւնը այդ ծրագիրը փակուած կը նկատէ՞:

— Ես հանդիպել եմ պրն. Գոբլին եւ մանրամասն քննարկել այդ հարցը: Նա [illegible] էր ու ասաց, թէ ինքն [illegible] չունի: Ասաց թէ նման առաջարկներ յաճախ լինում են: Գիտնականներ, այսօրուայ պատմաբաններ իրենց կառավարութիւններին առաջարկում են որոշ մօտեցումներ: Դա պարտադիր չէ: Երբ գիտնականը առաջարկել է, այդ չի նշանակում, որ տուեալ կառավարութիւնը ընդունի եւ այն իրագործի: Գոբլը ասել էր, թէ հնարաւորութիւններից մէկը սա է, ոչ թէ անպայմանօրէն պէտք է կիրառել:

Ասեմ թէ մենք մերժողական ենք նման մօտեցումներից: Մենք որոշակի յայտարարութիւն արձանագրեցինք այդ ուղղութեամբ, հասարակական կարծիքը մեր կողմը գրաւելով: Ներկայացրինք նման ծրագրի վտանգ եւ հետեւանքները: Այսօր դա ակտիւ չի քննարկւում մեր բանակցութիւններում եւ դիւանագիտական շրջանակներում: Բայց ասել, որ ընդհանրապէս այն մոռացուած է, սխալ կլինի: Կարող է տարի տարի յետոյ էլ նման ծրագիր առաջ բերուի: Մենք միշտ պէտք է զգոյշ լինենք եւ ուշադիր պէտք է լինել նման ծրագրերի նկատմամբ:

— Իսկ Իրանի հետ մեր յարաբերութիւնները այս գարնան կարո՞ղ են սկսիլ, ինչպէս՝ կամուրջներու եւ ճամփաներու շինութիւնը:

— Չնայած որ Ռուսաստանի հայոց դեսպանն եմ, բայց Իրանի մասին էլ կարող եմ ասել: Իրանի հետ մեզ մօտ բաւականին [illegible] է կատարուել: Կարելի է ասել, թէ մենք աւելի սերտ կապեր ունենք նրանց հետ: Բայց երեւի մենք էլ, նրանք էլ պատրաստ չէինք եւ հնարաւորութիւն էլ չկար երկուստէք այդ յարաբերութիւնները զարգացնելու: Բայց այդ էլ պէտք է հասկանալ, որովհետեւ Հայաստանում արտաքին յարաբերութիւններով զբաղող մարդիկ չեն եղել: Մեր «բիզնես»ի ներկայացուցիչները աւելի ակտիւ են Իրանի հետ եւ ոյժի մէջ են...: Կարծում եմ, որ ժամանակով այդ յարաբերութիւնները աւելի կը լայնանան:

— Սփիւռքահայութիւնը կը խորհի՞ք թէ պէտք եղած ձեւով իր աջակցութիւնը կը բերէ այսօրուան Հայաստանին:

— Եւ դա միայն Սփիւռքի մեղքը չէ, այլեւ մեր կառավարութեան, որովհետեւ աշխատանքի ձեւերը մենք դեռ չենք կարողանում համարժէք կերպով ներկայացնել: Տարբեր ճիգեր կան, մարդիկ ուզում են օգնութիւն ուղարկել, բայց մեխանիզմներ չկան: Շատ [illegible] կայ այդ օգնութեան գործում: Ինչ որ մարդիկ գալիս են Հայաստանի անունից օգնութիւն խնդրում: Եւ կարծում եմ որ «Հայաստան» հիմնադրամը ստեղծելուց յետոյ այս խնդիրը ինչ-որ ձեւով պէտք է կարգաւորուի: Սփիւռքի ներկայացուցիչների հետ յաճախ հանդիպում եւ քննարկում ենք: Բայց երեւի բոլոր հնարաւորութիւնները չեն օգտագործւում եւ դա երկկողմանի է: Թելադրում էի մեր վարչապետին, որ յատուկ խորհրդական ունենայ Սփիւռքի հարցերում:

— Կը խորհի՞ք, որ երբ Հայաստանի կառավարութիւնը սկիզբէն որդեգրած ըլլար «ռուսական օրիենտացիա»յի քաղաքականութիւնը, այսօր քաղաքական բեմի վրայ ձեռք ձգած ըլլար առաւելութիւն:

— Տարօրինակ հարցադրում է դա: Եւ ես պատասխանեմ որպէս Ռուսաստանում դեսպան: Հայաստանը երբեք հեռացած չէ Ռուսաստանից: [illegible] Փորձեցինք Թուրքիայի հետ մի քիչ յարաբերութիւն զարգացնել, բայց այդ անելով բնաւ չենք հեռացել Ռուսաստանից: [illegible] նոր հնարաւորութիւններ ստեղծեցին ուրիշ պետութիւնների հետ յարաբերութեան: [illegible] մեր կապերը Ռուսաստանի հետ եւ դրանք շարունակւում են բնականաբար: Անցեալ տարի մեզ մեղադրում էին թէ Ռուսաստանի հետ մեր յարաբերութիւնները վատացրել ենք, բայց դա վերաբերում էր մեր միութենական (Սովետական) իշխանութիւնների հետ յարաբերութիւններին, ոչ թէ Ռուսաստանի: Անկախ մեր յարաբերութիւններից Ֆրանսիայի, Ամերիկայի, Թուրքիայի եւ Իրանի հետ, Ռուսաստանը մնում է մեր թիւ մէկ գործընկերը: Միւս յարաբերութիւնները բնաւ ի վնաս Ռուսաստանի չեն եղել: Լրացնում ենք այդ յարաբերութիւնները Ռուսաստանի հաշւին:

— Կրնա՞ք որոշ տեղեկութիւններ տալ ձեր ներկայացուցչութեան անձնակազմի եւ աշխատանքներու մասին, առ ի գիտութիւն արտասահմանի հայութեան:

— Մի քիչ անհամեստ է ասել, թէ մեր աշխատանքի պատկերը ծաւալուն է: Քաղաքական, տնտեսական, համայնքային... Փաստօրէն դժուարութիւնն այն է, որ մենք այսօր մասնագէտներ չունենք դիւանագիտական կամ տնտեսական այդպիսի աշխատանքի համար: Ես էլ նոյնպէս նոր եմ նշանակուած: Երիտասարդ տղաներ ենք եւ փորձում ենք այս աշխատանքը կատարել: Անշուշտ ժամանակով կարելի է գնահատել մեր աշխատանքը: Երիտասարդացել է մեր անձնակազմը, բայց դժուարութիւնները շատ-շատ են:

— Ըստ կարգի, դուք պէտք է կապուած ըլլաք Հայաստանի արտաքին գործոց նախարարութեան: Ռաֆֆի Յովհաննիսեանի մեկնումով որեւէ քաղաքական [illegible] արտաքին յարաբերութիւններու մէջ ծագեցա՞ւ:

— [illegible] խնդիր չառաջացաւ: Ես սիրում եմ Ռաֆֆիին, նա փայլուն անձնաւորութիւն է: Նրա հետ միշտ հաճելի էր խօսել: Բայց նրա Ամերիկայի քաղաքացի լինելը մեզ համար որոշ դժուարութիւններ ստեղծեց: Օրինակ՝ Իրանի հետ: Լաւ հասկանում էք ինչի մասին եմ խօսում, նոյնիսկ՝ Թուրքիայի եւ Ռուսաստանի հետ յարաբերութիւնների մէջ դժուարութիւններ ծագեցին: Ռաֆֆին թէեւ իր աշխատանքով փորձում էր այդ ամէն խնդիր չէզոքացնել, բայց միշտ չէ որ դա ստացւում էր:

Հարցազրոյցը վարեց
ՅԱԿՈԲ ՎԱՐԴԻՎԱՌԵԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Բալկաններ

ՆՈՐ ԵՐԱՆԳ ԲՈՍՆԻԱՅԻ ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄ

Ինչպես հաղորդում է «Ազատություն» կայանը, ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնը ամերիկյան դիվանագետ Բարթոլոմյուին (ԱՄՆ ներկայացուցիչը ՆԱՏՕ-ում) նշանակել է իր հատուկ ներկայացուցիչը Բոսնիայում խաղաղ կարգավորման բանակցություններում: Վեց հիմնարար կետերից բաղկացած խաղաղ կարգավորման ամերիկյան տարբերակը ներկայացվել է եվրոպական երկրներին եւ Ռուսաստանին, իսկ հատուկ ներկայացուցիչ Բարթոլոմյուն Ռուսաստանի հետ կարգավորման ծրագիրը քննարկելու նպատակով կժամանի Մոսկվա:

Ֆրանսիայի արտգործնախարարությունն արդեն ողջունել է ամերիկյան ծրագիրը: Այն հավանության է արժանացել նաեւ Մեծ Բրիտանիայի արտգործնախարարության կողմից, թեեւ զանգվածային լրատվության միջոցները բերահավատությամբ են արտահայտվում նրա վերաբերյալ: Ամերիկյան ծրագիրը պաշտպանող արեւմտյան դիտորդները ընդգծում են, որ նրա հիմքում դրված է արդեն եվրոպացիների հավանությանն արժանացած ժնեւյան տարբերակը, ուստի հակասությունների տեղիք չի տալիս: Սակայն, ինչպես հայտնի դարձավ, ԱՄՆ-ը նախատեսում է հակամարտության գոտում ՄԱԿ-ի դրոշի ներքո տեղակայել 15 հազար զինծառայող, միաժամանակ հավաստիացնելով, որ մերժում է սերբերի դեմ զինուժի կիրառումը, առանձնապես օդուժի կանխարգելիչ հարվածները:

Հաշվի առնելով հակամարտության գոտում լարվածության աստիճանը, հիմքեր կան ենթադրելու, որ ամերիկյան զինվորների տեղակայումից հետո ռազմավարական գործողությունների համար առիթ կարող է ծառայել ցանկացած զրգիչ: Հետաքրքրական է, որ Բոսնիայում խաղաղ կարգավորման ծրագիրը դրականորեն է գնահատել նաեւ Բոսնիայի սերբական հատվածի առաջնորդ Կարաջիչը: Փոխարենը, Թուրքիայի արտգործնախարար Հիքմեթ Չեթինը իր հիասթափությունն է արտահայտել ամերիկյան ծրագրի կապակցությամբ, թեեւ գտնում է, որ այն խաչ է քաշում սերբամետ ժնեւյան տարբերակի վրա: Ինչպես հայտնի է, Թուրքիան կողմնակից է Բոսնիայի սերբական ուժերի եւ բուն սերբական տարածքների նկատմամբ դաշնակցային օդուժի կիրառմանը:

Բրիտանական BBC կայանի մեկնաբանը եւս կասկածանքով է վերաբերում ԱՄՆ-ի քաղաքական շրջանակների այն հավաստիացումներին, թե իբր նոր ծրագիրն իր հիմքում ունի ժնեւյան տարբերակը, ուշադրություն հրավիրելով այն փաստի վրա, որ նախագահ Քլինթոնը շնորհակալական խոսքեր է ասել ոչ թե եվրոպացիների կողմից առաջարկված ծրագրի, այլ նրանց գործադրած ջանքերի համար: Միաժամանակ RFI կայանը հաղորդում է, որ Իսրայելը պատրաստակամություն է հայտնել իր տարածքում ապաստան տալու մեծ քանակությամբ մահմեդական բոսնիացիների, որոնց տեղափոխման համար ինքնաթիռները կտրամադրի Ֆրանսիան: RFI կայանը հաղորդում է նաեւ, որ պաշտոնական Բուդապեշտը բողոքի նոտա է հղել նոր Հարավսլավիայի իշխանություններին, պահանջելով դադարեցնել Վոյեվոդինա մարզում բնակվող հունգարացիների զորահավաքը գործող բանակ: Նոտայի մեջ ասվում է, որ «էթնիկական հունգարացիները չպետք է մասնակցեն պատերազմական ժողովուրդների միջեւ բռնկված ողբերգությանը»:

Փետրվարի 14-ին Հռոմի Պապ Հովհաննես Պողոս Երկրորդը դիմել է հակամարտության մասնակից կողմերի հավատացյալներին՝ ցած դնել զենքերը եւ ձեռնամուխ լինել բանակցություններին: Գերմանիայի արտգործնախարար Քինկելը ելույթ ունենալով Բոննում, հույս է հայտնել, որ Ռուսաստանը կպաշտպանի Բոսնիայում խաղաղ կարգավորման ամերիկյան նոր ծրագիրը: Հավանաբար, Գերմանիան վերանայել է իր մոտեցումներն այդ հարցում, քանզի մինչ այդ Գերմանիան Արեւմտյան Եվրոպայի երկրների շարքում պաշտպանում էր խաղաղ կարգավորման ժնեւյան տարբերակը:

Վերջին շաբաթը Բալկաններում աչքի ընկավ բարձր դիվանագիտական ակտիվությամբ, որի ընթացքում կնքվեցին ալբանա-բուլղարական եւ հույն-ռումինական համագործակցության պայմանագրերը: Հունաստանը եւ Բուլղարիան միմյանց միջեւ համաձայնություն ձեռք բերեցին համատեղել դիվանագիտական եւ այլ ջանքերը Կոսովոյից եւ Մակեդոնիայից բխող հնարավոր սպառնալիքները կանխելու ուղղությամբ:

Տ.Դ.

Լուրերի Հոսք

Արաբական էմիրությունները շարունակում են զինվել

Ինչպես հաղորդում է BBC կայանը, Արաբական էմիրությունները վեց միլիարդ դոլարի պայմանագիր են ստորագրել Ֆրանսիայի հետ, ֆրանսիական նոր մակնիշի տանկերի ձեռք բերման նպատակով: Խոսքը ֆրանսիական զինվորական տեխնիկայի ռազմատես նոր երեւույթի մասին է, որի քանակը բուն Ֆրանսիայում 1993 թ. չի գերազանցելու 200 միավորից:

Իրանի նախագահը համագործակցության կոչ է արել

Ինչպես հաղորդում է BBC կայանը, Իրանի նախագահ Հաշեմի Ռաֆսանջանին Իսլամական հեղափոխության տարեդարձի տոնակատարությունների ընթացքում իր ունեցած ելույթներում Արեւմուտքին կոչ է արել փոխադարձաբար բարելավել հարաբերությունները միմյանց միջեւ: «Իսլամական հեղափոխությունը հաղթանակել է եւ Արեւմուտքը պետք է համակերպվի այդ մտքի հետ»: Փետրվարի 14-ին լրացավ անգլիացի գրող Սալման Ռուշդիի նկատմամբ Իսլամական հեղափոխության առաջնորդ Այաթոլլա Խոմեյնիի կողմից մահվան դատավճռի կայացման չորսամյակը: Այս կապակցությամբ Թեհրանում Իրանի արտգործնախարար Վելայաթին հայտարարեց, թե Ռուշդիի նկատմամբ մահվան դատավճիռը բեկման ենթարկվել չի կարող: Միաժամանակ նա կոչ է արել արեւմտյան երկրներին Ռուշդիի խնդիրը չկապել միմյանց միջեւ հարաբերությունների կարգավորման խնդրի հետ: «Իսլամական հիմնադրամի» ղեկավարը եւս անհնարին է համարում Ռուշդիի խնդրի լուծումը համաձայն արեւմտյան պահանջների: Որոշ տվյալներով, «Իսլամական հիմնադրամի» կողմից Ռուշդիի գլխի համար նշանակված գումարը հասել է 3 միլիոնի: Հիմնադրամի ղեկավարը նախազգուշացրել է թուրք գրող Ազիզ Նեսինին, որպեսզի նա ձեռնպահ մնա Ռուշդիի գիրքը թարգմանելու գործից:

Նախկին նախագահը դատապարտվեց մահապատժի

Ինչպես հաղորդում է BBC կայանը, Մալիի Հանրապետության նախկին նախագահը երկրի գերագույն դատարանի կողմից դատապարտվեց մահապատժի այն բանի համար, որ նախագահի հրաժարականը պահանջող ժողովրդի դեմ ոստիկանական եւ ռազմական ուժ էր կիրառել, ինչը պատճառ էր դարձել բազմաթիվ զոհերի:

Իսրայելը անդրդվելի է պաղեստինցիների հարցում

Ինչպես հաղորդում է RFI կայանը, փետրվարի 12-ի իր ելույթում Իսրայելի արտգործնախարար Շիմոն Պերեսը վերջնականապես հերքել է զիջումների հնարավորություններն արտաքսյալ պաղեստինցիների հարցում: Նա հայտարարել է, որ Իսրայելի նման դիրքորոշմանն ըմբռնումով են մոտենում ԱՄՆ-ի նոր վարչակարգը եւ ՄԱԿ-ը:

Ռուսաստանը կարող է կորցնել 60 մլրդ դոլար

Ռուսաստանը հանրապետության տարածքում գտնվող ատոմակայանների ՌԲՄԿ (Չեռնոբիլյան տիպի) 15 ռեակտորների վաղաժամ կանգնեցման դեպքում կկորցնի 60 միլիարդ դոլար, փետրվարի 11-ին Մոսկվայում կայացած մամուլի ասուլիսի ժամանակ հաղորդեցին հանրապետության ատոմային էներգետիկայի ղեկավարները: Ատոմային էներգիայի նախարարի տեղակալ Վիկտոր Սիդորենկոյի խոսքերով, հիմնական խնդիրներն են տեխնիկական արդիականացման միջոցով գործող ատոմակայանների անվտանգության ապահովումը եւ ամենամյա անկախ փորձաքննությունը, ինչպես նաեւ միջազգային նորմերին համապատասխան մշակվող էներգաբլոկների անվտանգության երաշխիքները:

Իրաք

Քրդերն առաջարկում են հակասադդամյան միություն

Մեծամասամբ քրդաբնակ Իրաքի Իրբիլ քաղաքում վերջերս կառուցված շենությունը վերափոխվել է խորհրդարանի, որ պատգամավորները քննարկումներ են ծավալում կենսական նշանակություն ունեցող հարցերի շուրջ: Մոսակա լեռան գագաթին գտնվող հյուրանոցից, որ տեղակայված է Քրդստանի ժողովրդավարական քրդական կուսակցության ղեկավար կայանը, Մասուդ Բարզանին Լոնդոնում, Դամասկոսում եւ Թեհրանում աքսորում գտնվող Սադդամ Հուսեյնի ոչ քուրդ իրաքցի հակառակորդներին համոզում է միանալ իրեն այն հանգստավայրում, որ իրաքցի աստիճանավորները գերադասում էին անցկացնել իրենց հանգիստը: Քրդերը նախընտրում են չխոսել անկախության մասին: Նրանց խոսքերով, նրանք ցանկանում են վերամիավորել իրենց տարածքը ժողովրդավարական եւ դաշնակցային Իրաքի հետ: «Սադդամի հիմարությունը մեր դաշնակիցն է», ասում է Ջալալ Թալաբանին, Քրդստանի հայրենասիրական միության, քրդական այդ խոշոր կուսակցության ղեկավարը:

Քրդստանի ժողովրդավարական կուսակցությունը եւ Քրդստանի հայրենասիրական միությունը, որոնք ավանդական թշնամիներ են, բանակցել են միմյանց հետ, ինչի հնարավորությունը շատ քչերն էին ակնկալում: Նրանք որոշել են միացնել իրենց բանակները մեկ հրամանատարության տակ: Կուսակցությունները պահպանում են աշխատավարձը, գումարած նպաստները, որոնք տրվում են զոհվածների ընտանիքներին:

Անցյալ տարվա մայիսին տեղի ունեցած ընտրություններից հետո երկու գլխավոր քաղաքական ղեկավարները եւ նրանց հետեւորդները համագործակցում են, զիջակցելով անմիաբանության նշանները:

Իրաքի հյուսիսում ապրող քրդերը երկկողմանի շրջափակման մեջ են. մի կողմից Բաղդադի վարչակարգն է, մյուս կողմից ամբողջ Իրաքի դեմ Միացյալ ազգերի կազմակերպության կողմից պատժամիջոցները: Քրդերը զրկանքներ են կրում, չնայած հավանաբար Քրդստանում ավելի շատ սնունդ կա, քան Բաղդադում, եւ խթանեն ավելի շատ, քան Իրաքի հարավում: Ամենամեծ խնդիրն էլեկտրականության եւ վառելիքի պակասն է:

Մեղմ ձմեռը նպաստում է, որ Միացյալ ազգերի կազմակերպության մարդասիրական օգնությունը տեղ հասնի: Սակայն քննադատության է արժանի այն հանգամանքը, որ այդ միջազգային կազմակերպությունը ոչինչ չի անում իրաքյան ռմբակոծումներից եւ Թուրքիայի հրոսակային հարձակումներից խուսափելու համար:

Քուրդ ղեկավարները փորձում են համոզել Իրաքի ազգային կոնգրեսին որպեսզի ներկայացուցչություն հաստատել քրդերի կողմից վերահսկվող իրաքյան հողում: Նրանք հույս ունեն համոզել այլ ղեկավարների եւ Իրաքի ներսում ընդդիմադիր միություններին, որ կոնգրեսն իրենից կներկայացնի Սադդամ Հուսեյնի դեմ վստահելի եւ հավասարակշիռ ընդդիմադիր ուժ: Սակայն Թուրքիան, Իրանը եւ Սիրիան, որոնց արտգործնախարարները մտադիր էին հանդիպել փետրվարի 10-ին Դամասկոսում եւ քննարկել Իրաքում ստեղծված իրավիճակը, կուլ չտվեցին այդ խայծը:

Այդ հարցում առեղծվածային քաղաքականություն է վարում Թուրքիան, որը քրդերի համար արեւմտյան աշխարհի հետ կապող միակ կամուրջն է: Թուրքիայի զինված ուժերն ազատ գործում են այդ տարածքում, հետապնդելով Թուրքիայի քուրդ ապստամբներին: Նրանք ցանկության դեպքում թույլ են տալիս սահմանի վրայով, սպառնալով իրաքցի քրդերի պահակախմբերը, իսկ թուրք գնդապետը մշտական հարակից սպա է Իրբիլում: Թուրքերը նաեւ վճռական դեր են խաղում ԱՄՆ-ի կողմից մշակված գործողության մեջ, վերահսկելով Իրաքի հյուսիսը: Այնուամենայնիվ, հավանաբար ի տարբերություն հասարակական կարծիքի, թե միացյալ ուժերը օգնում են թուրք հրոսակներին, Թուրքիայի աջակցությունը այդ գործողությանը բխում է պարզապես [illegible]: Թուրքիան հարաբերություններ է հաստատում այն քուրդ ղեկավարների հետ, որոնց կասկածում են Սադդամ Հուսեյնի հետ համագործակցելու մեջ, եւ հավանաբար շուտով կվերաբացի Բաղդադում իր ներկայացուցչությունը ժամանակավոր հավատարմատարի մակարդակով:

ԱՄՆ

Բալկաններ-Մերձավոր Արեւելք. Քլինթոնի զգուշավոր քաղաքականությունը

Բալկաններում եւ Մերձավոր Արեւելքում է, որ Քլինթոնը կատարեց իր առաջին դիվանագիտական քայլերը: Շատ միջամտություն պահանջող այս երկու դեպքերում նա դրսեւորեց զգուշավորություն եւ մտքի ճկունություն: ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի հետ առճակատումից խուսափելու նպատակով ԱՄՆ-ը Իսրայելին ստիպեց կրճատել յոթ շաբաթից ի վեր Հարավային Լիբանան արտաքսված 415 պաղեստինցիների աքսորի ժամկետը: Նրանցից մոտ հարյուրը կվերադառնա անմիջապես, մյուսները՝ մինչեւ տարեվերջ: Ուորրեն Քրիստոֆերը պետական դեպարտամենտում իր առաջին օրերն անցկացրեց Յիցխակ Ռաբինի վրա ճնշում գործադրելով, որպեսզի նա գոնե մասնակիորեն վերացնի Համաս արմատական շարժման մարտիկների արտաքսման վճիռը: Իսրայելի զիջումների դիմաց ամերիկացիները խոստացել են շրջափակել Երուսաղեմը: Բիլ Քլինթոնը նաեւ հույս ունի, որ ինքը փակուղուց դուրս է բերել մերձավորարեւելյան հաշտության բանակցությունները:

Բալկաններում Քլինթոնի գործն ըստ երեւույթին ավելի դժվար կլինի: Նա դեռ չի սահմանել իր ռազմավարությունը: Պարզապես նախագահն ուզում է իր նախորդից ավելի եռանդուն եւ հաստատակամ լինել: Վենսի եւ Օուենի մշակած հաշտության ծրագիրը դուր չի գալիս ԱՄՆ-ի նախագահին, քանզի շատ զիջումներ է անում սերբերին եւ դրա գործադրումը կպահանջեր լրացուցիչ հազարավոր «կապույտ սաղավարտների» ներկայությունը, առանց տեսական խաղաղության երաշխիքների: Բայց պաշտոնականությունից առաջ Քլինթոնի նախատեսած ներգործուն այլընտրանքները չնչին աջակցություն են գտնում թե արեւմտյան դաշնակիցների եւ թե նույնիսկ ամերիկացի զինվորականների շրջանում:

Լրագրային տառաձեւեր
համապատասխանում են
Times (Roman, Medium, Bold, Italic, ...)
Helvetica (Roman, Bold)
Folio (ExtraBoldCondensed, BoldExtra...)
օգտագործելի են
Macintosh եւ IBM (Windows) համակարգերում
խնայում են թանկարժեք թուղթը եւ
ի վերջո, դրանք գեղեցիկ են ...
Բալլաքյան
TrueType PostScript
dallakian fonts
Գինը ըստ պայմանավորվածության
Բանկեսի համար դիմել Դավիթ Դալլաքյանին
Սբ.Սարգիս եկեղեցի, Սարյանի փող. հեռ. 587368

Լուրերի Հոսք

Վիրավորվել է ռուսաստանցի զինծառայող

Փետրվարի 10-ին, երեկոյան ժամը 5-ին արեւմտյան Վրաստանի Խոնի քաղաքի փողոցներից մեկում հայտնաբերվել է մի մարդ` անգիտակից վիճակում եւ հրազգային վերքերով: Պարզվել է տուժածի անձը: Դա Անդրկովկասում Ռուսաստանի զորախմբի ուղղաթիռային գնդի դրաշտոսնային Ֆիլատովն է: Տեղական ոստիկանության ուժերով ձերբակալվել է նույն գնդի շտաբի պետի տեղակալ Ուսակովը, որը հետագայում խոստովանել է մահափորձին իր մասնակցությունը եւ իրավապահ մարմիններին է հանձնել Մակարով մակնիշի ատրճանակը, որից կրակել է Ֆիլատովի վրա: Միջադեպի պատճառների մասին չի հաղորդվում: Հետաքննությունը վարում է Քութայիսի քաղաքի դատախազությունը:

Իսրայելը հույս ունի, որ Ռուսաստանը արաբներին զենք չի մատակարարի

Մոսկվայում Իսրայելի դեսպան Խաիմ Բարլեւն ասաց, որ իր երկրին «առանձնապես չի ուրախացնում այն հանգամանքը, որ ԱՄՆ-ը, Ռուսաստանը կամ որեւէ այլ պետություն զենք է մատակարարում արաբական երկրներին»: Այդ մասին նա հայտարարեց «ԻՏԱՌ»-ին տված հարցազրույցում Մոսկվայի միջազգային մամուլի կենտրոնում կայացած բրիֆինգից հետո: «Մենք հույս ունենք, որ արաբներին զենք վաճառելու դեպքում Ռուսաստանը շատ հստակ կահմանագատի հարձակողական եւ պաշտպանողական սպառազինությունները: Երբ խոսքը գնում է պաշտպանողական սպառազինությունների մասին, ապա Իսրայելի համար դա խնդիր չէ», ասաց դեսպանը:

Վորգաշորցիները պահանջում են ազատ արձակել իրենց ղեկավարին

Կոմի Հանրապետությունում գտնվող Ռուսաստանի ամենախոշոր հանքերից մեկում շարունակվում է գործադուլը: 275 հանքափորներ դուրս չեն գալիս հանքահորերից, պահանջելով ազատ արձակել արհմիության ղեկավար Իվան Գորիդովին, որը ախտասանքային կոլեկտիվի համաժողովում ընտրվել է «ժողովրդական տնօրեն»: Փետրվարի 12-ին նա ձերբակալվել էր դատարան ներկայանալու համար, ուր պետք է տեղի ունենային հանքի պաշտոնական տնօրենի հայցով նրա դեմ ուղղված լսումները:

Ալգիրդաս Բրազաուսկասը Լիտվայի Նախագահ

Լիտվայի Նախագահ ընտրվեց Աշխատանքի ժողովրդավարական կուսակցության 60-ամյա ղեկավար Ալգիրդաս Բրազաուսկասը: Ինչպես «Բալթֆաքս»-ի թղթակցին հաղորդեց կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի նախագահ Վացլավ Լիտվինուսը, ըստ պաշտոնական նախնական տվյալների համաձայն, փետրվարի 14-ին տեղի ունեցած ընտրություններում ներկայումս նախագահի պաշտոնակատար Ա. Բրազաուսկասի օգտին քվեարկեց հանրապետության բնակչության մոտ 59,7 տոկոսը: Ա. Բրազաուսկասի կուսակցությունը մեծամասնություն է կազմում Լիտվայի խորհրդարանում: Ա. Բրազաուսկասի հակառակորդ, ԱՄՆ-ում Լիտվայի դեսպան 68-ամյա Ստասիս Լոզորաիտիսին, որն ավելի քան 50 տարի ապրել է արտասահմանում, հաջողվել է հավաքել, նախնական տվյալներով, ձայների մոտ 38,5 տոկոսը:

ԱՊՀ կոմիտեի խումբը Ադրբեջանում

Փետրվարի 12-ին Ադրբեջան ժամանեց ԱՊՀ համակարգիչ-խորհրդակցական կոմիտեի խումբը Իվան Կորոտչենկոյի գլխավորությամբ: Հյուրերը մտադիր են հանդիպում ունենալ նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյի հետ եւ քննարկել համագործակցության պետությունների ղեկավարների հերթական խորհրդակցությունն Ադրբեջանում անցկացնելու հնարավորությունը:

Մշակույթ

Նախիջեւանի պատմամշակույթի հիմուս տարեգիրը

Այս լեռնաշխարհի ձեռակերտ, նաեւ անձեռակերտ հուշարձաններն ու դրանց պատմությունը մեկտեղված են Արգամ Այվազյանի նոր` «Նախիջեւան. Գիրք հուշարձանաց» («Անահիտ» հրատարակչություն) «1990 թիվ» մակագրությունը կրող, բայց օրերս միայն տպարանից լույս աշխարհ եկած գրքում: Նախիջեւանի ծնունդ անվանի այս պատմաբանն ու լրագրողը երկար տարիներ է, ինչ հետեւողականորեն զբաղվում է իր հայրենի բնօրրանի ուսումնասիրությամբ: Մասնագետներին ու ընթերցող լայն շրջաններին հանրածանոթ են նրա «Նախիջեւանի պատմաճարտարապետական հուշարձանները» (1978), «Ջուղա», «Ագուլիս», (1984), «Նախիջեւանի կորողային հուշարձաններն ու պատկերաքանդակները» (1987), «Նախիջեւանի պատմական հուշարձանները» (անգլերեն, Միչիգան, 1990) եւ ուրիշ այլ մենագրությունները: Ներկայացվող գիրք-ալբոմը սակայն առանձնանում է իր համընդգրկունությամբ եւ կարծես նախորդների յուրատեսակ հանրագումարը լինի:

Այն ներառում է ծավալուն առաջաբան` գրված 3 լեզուներով, եւ մոտ 350 գունավոր ու սեւ-սպիտակ լուսանկարներ: Ստվարածավալ այս աշխատության մեծադիր էջերում իմաստավորված է այս լեռնաշխարհի ամեն մի հուշարձան ու քանդակ: Հեղինակն ուսումնասիրել է իր ծննդավայրի յուրաքանչյուր թիզ հողը եւ այնքան սիրով ու հմտությամբ է դա ներկայացնում, որ դու էլ ակամայից ընկնում ես նրա ծգողության դաշտը: Արժանահավատ է Ա. Այվազյանի խոսքը, քանզի իր սեփական աչքերով է տեսել ու զննել բոլոր հուշարձանները, արել դրանց լուսանկարների մեծագույն մասը: Նրա հրապարակումներն անգնահատելի են նրանով, որ դրանք սոսկ ճանապարհորդի եւ լրագրողի զգացական տպավորություններ չեն, այլ պարունակում են բարեխղճորեն արված չափագրումներ եւ հատակագծեր: Սակայն միայն անձնական դիտումները չեն, որ հիմք են տվել ուսումնասիրողին անելու իր գիտական հետեւությունները. տարիների ընթացքում նա հավաքել է այս երկրամասին առնչվող յուրաքանչյուր պատմական նշխար, իր եզրակացություններն անելիս վկայակոչում է պատմական աղբյուրները, հենվում պատմիչների ու ժամանակակիցների հաղորդած տեղեկությունների վրա:

Իր պատմությունը գիտնականը սկսում է նախնադարյան մարդու բնակատեղերից ու ժայռապատկերներից եւ բերում-հասցնում մինչեւ մեր դարի սկիզբը: Նա կարեւորում է ամեն մի հուշարձան, որ ստեղծ-

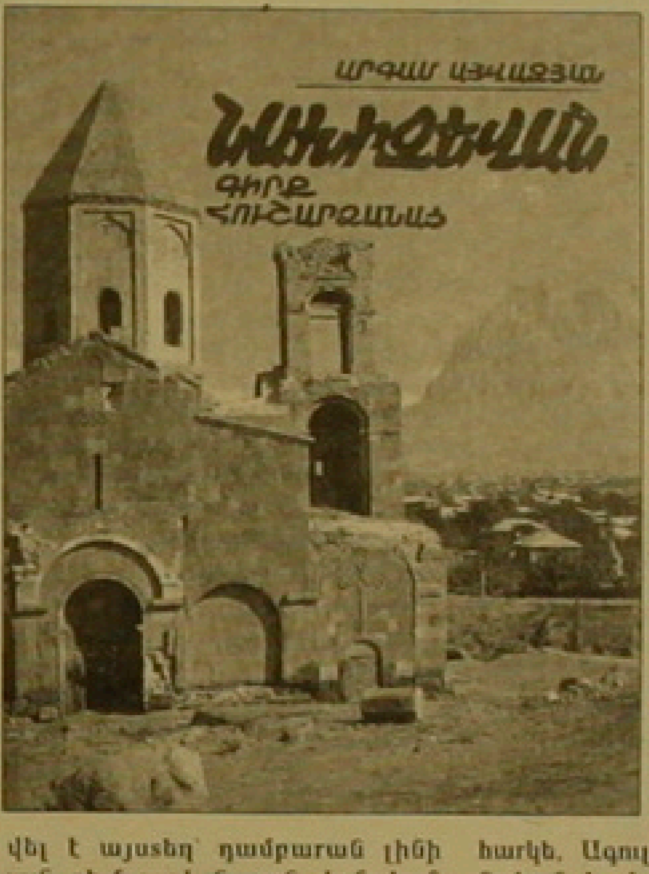

վել է այստեղ` դամբարան լինի այն, թե քարավանատուն, վանական համալիր թե խաչքարի զարդաքանդակ: Նախ ներկայացված են Նախիջեւանի տարածքի պաշտպանական կառույցները` բերդերն ու ամրոցները, որոնց շուրջ հետագայում առաջացել են միջնադարյան քաղաքները: Վերջիններս աչքի են ընկել հայկական ժողովրդական ճարտարապետության հին ու նոր ձեւերի հետաքրքիր զուգորդություններով: Այդ տների, որոնց մեծ մասը ոչնչացված է եղել, մանրամասն նկարագրությունը հեղինակի կողմից ինքնանպատակ չէ: Նա ամեն քայլափոխի ընդգծում է դրանց ներս աղերսը հայկական շինարվեստի հետ: Նա գրում է. «Այս ամենը ակնհայտորեն վկայում են Նախիջեւանի ժողովրդական ճարտարապետության բնագավառում ազգային ավանդների մշտական կիրառման ու ճարտարապետական ձեւերի հարստացման մասին» (էջ 11):

Նախիջեւանի պատմամշակութային հարուստ անցյալի յուրատեսակ տարեգրությունն է այս գիրք-ալբոմը: Այստեղից կարելի է ամենատարբեր տեղեկություններ քաղել դրա քաղաքներ` ժառանգության տարբեր ջերտերի մասին, իմանալ, օրինակ, որ «Քրիստոնեության մուտքից հետո Հայաստանի մի շարք գավառների թվում Գողթնը եւ նրա շրջակա գավառները եկեղեցաշինության առաջատարներից են եղել» (էջ 13): Տեղի պաշտամունքային կառույցները մեծ արժեք են ներկայացնում նաեւ գեղարվեստական առումով: Հանգամանորեն քննարկված են հայ միջնադարյան ճարտարապետության այնպիսի գոհարներ, ինչպիսիք են Ջուղայի Ամենափրկիչ, Աստապատի ս. Ստեփանոս, Աղրակունիսի ս. Կարապետ եւ, իհարկե, Ագուլիսի ս. Թովմա վանական համալիրները: Հատկապես առանձնացնելի է վերջինիս նկարազարդ ճաշակը, որտեղ գունային ակնախտիս ելեւէջավորում կա` ստեղծված դրա շարվածքներում երկգույն (սպիտակ եւ բաց վարդագույն) քարերի օգտագործման շնորհիվ:

Կառված այս կողմերում մեծ տարածում գտած առեւտրի զարգացման հետ, ներքին եւ տարանցիկ նշանակության ճանապարհների վրա կառուցվել են բազմաթիվ կամուրջներ, որոնք կանգուն կամ կիսավեր վիճակով հասել են մինչեւ մեր օրերը: Դրանք պարզորոշ վկայում են մեր նախնիների ինժեներական մտքի եւ կամրջաշինության ասպարեզում նրանց ունեցած հաջողությունների մասին: Գրքում քննված են Արաքս գետի վրա, հին Ջուղայի մոտ կառուցված քառակամար գեղեցկատես կամուրջը, առ այսօր գործող Ազայի հնգակամար կամուրջը եւ այլն:

Թեեւ քանդակագործ այս երկրամասի գրեթե ամեն անկյունում սփռված խաչքարերի ուսումնասիրությանը Ա. Այվազյանը հանգամանալից անդրադարձել է իր նախորդ աշխատություններում, այստեղ դարձյալ հանդիպում ենք դրանց գեղագիտական առանձնահատկությունների քննությանը: Պատճառը թերեւս պարզ է. առանց քանդակային այս յուրօրինակ եւ զուտ հայկական ժանրի անպատկերացնելի է Նախիջեւան հասկացությունն ընդհանրապես: Ողջ աշխարհին է հայտնի Ջուղայի խաչքարերի անտառը, սրա խաչքարաշատ գերեզմանատները: Խոսելով սրանց պատկերային համակարգի մասին, ուսումնասիրողը եզրակացնում է, որ դրանք «հայոց խաչքարային արվեստի պատմության մեջ եզրափակում են հայ մշակույթի այդ ինքնատիպ կոթողների զարգացման պատմական ընթացքը» (էջ 24):

Դժվարությամբ ես փակում այս գիրք-ալբոմը, որը տեսանելի եւ շոշափելիության աստիճան կենդանի ներկայացնում է հայ ժողովրդի ստեղծած նյութական մշակույթի այս կարեւոր քաղաքամասի դրամատիկ պատմությունը: Այսօր, երբ այս մշակութային երկրամասում դեռեւս տեր ու տնօրինություն են անում այլազգիները, նման հրատարակությունները սոսկ գեղարվեստական հանրագիտարաններ լինելուց բացի, վերածվում են նաեւ անող սերունդների պատմական հիշողությունը վառ պահելու անփոխարինելի միջոցների:

ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆ

Երգիծանք

Խնդրաբարբառ

❖ Երբ բոլորս գիտենք, որ ցուրտ է, ինչո՞ւ մեզնից յուրաքանչյուրն ասում է` ցուրտ է:

❖ Եթե նախկին ԽՍՀՄ երկրները նույն ծառից կախված կաղամբն ու կարտոֆիլը, սոխն ու գազարն ու ճաղգամը չլինեին, ապա նորից նույն բուրչի մեջ չէին հայտնվի:

❖ Քանի որ բույսերը զգայուն են, նրանք եւս խելագարվում են: Բայց ինչպե՞ս:

❖ Հիվանդներին խնդրվում է քերմություն ունենալ, որպեսզի իրենց լուծման ներդնեն վառելիքի ճգնաժամի լուծման համար:

❖ Ի մխիթարություն մրողների տեղեկացնում ենք, որ սովարուժությանն աչքերեր գոյություն ունի եւ ցրտաբուժությունը, որն ի դեմ երաշխիք է նաեւ երկարակեցության` մրողների թույլտվությամբ:

❖ Եթե կայսերապետական ախորժակյությունը խաղաղության երաշխիք է, իսկ պատերազմը` ազատության հետեւանք, ապա ի՞նչ տարբերություն` խաղաղությո՞ւն է, թե պատերազմ:

❖ Կախ թե անկախ, մեզնից կախում ունի այն, ինչ կախված է մեզանից:

❖ Բոլոր տարիները մեզ ուղեկցում են կյանքի ընթացքում եւ պատեհ առիթի ի հայտ են գալիս առանձին ասկայծումներով:

Քաղեց` ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

«Onze Mondial»-ի ընտրյալները

ԽՈՍԵ ԳՈՒԱՐԴԻՈԼԱ

Ծնվել է 1971 թ. հունվարի 18-ին, Իսպանիայի Մանրեսա քաղաքում: Ազգությամբ իսպանացի է, կենտրոնական պաշտպան: Խաղում է «Բարսելոն» թիմում: Մասնակցել է հավաքականի մեկ խաղի: 1991 թ. նվաճել է Իսպանիայի չեմպիոնի կոչումը, իսկ հաջորդ տարվա ընթացքում դարձել է եվրոպական երկրների չեմպիոնների գավաթակիր, Իսպանիայի չեմպիոն, սուպերգավաթի հաղթող եւ օլիմպիական խաղերի չեմպիոն:

Ծննդյան տոները մոտենում էին: «Բարսելոն»-ի հոլանդացի հանրահայտ կենտրոնական պաշտպան Կումանը վնասվածք էր ստացել: Շատ հարկավոր էր նրան փոխարինող գտնել: «Բարսելոն»-ի գլխավոր մարզիչ Յոհան Կրոյֆը ստիպված թակում է պահեստայինների դուռը, եւ ընտրությունը կանգ է առնում «Բարսելոն-2» թիմի 19-ամյա խաղացող Խոսե Գուարդիոլա Սալայի վրա: 1990 թ. դեկտեմբերի 16-ին նա Բարսելոնի «Նոու Կամպ» մարզադաշտում առաջին անգամ հայտնվում է «Բարսելոն»-ի կազմում: Դա նրա վերելքի սկիզբն էր: Երկու տարուց էլ պակաս ժամանակահատվածում Գուարդիոլան ոչ միայն լիովին ամրապնդվում է այս թիմի հիմնական կազմում, այլեւ արժանանում բազմաթիվ նվաճումների:

Գուարդիոլան 12 տարեկանում ընդգրկվում է «Բարսելոն» ֆուտբոլային ակումբում: Դա նրա երազանքն էր: Մեկ մրցաշրջան Անտոնիո Օլմոյի գլխավորությամբ խաղալով պատանիների «Բ» խմբում, տեղափոխվում է «Ա» խումբ, որը գլխավորում էր Կիլիկյե Կոստասը: Թերեւս հենց այս մարզչի ղեկավարությամբ ձեւավորվեց Խոսե Գուարդիոլա ֆուտբոլիստը, որի մականունը Պեպ է: Պատանեկան տարիից Խոսեն հասում ֆուտբոլային տեխնիկա եւ խաղին հարմարվելու ունակություն է դրսեւորում: Գուարդիոլան իրեն հավասարապես լավ է զգում թե պաշտպանությունում եւ թե միջին օղակում:

«Բարսելոն-2»-ի կազմում Գուարդիոլան արդարացնում է սպասելիքները: Անցյալ ամռանը «Նոու Կամպ» մարզադաշտում Լեհաստանի հավաքականի հետ ֆանտաստիկ մենամարտից հետո Գուարդիոլան Իսպանիայի հավաքականի կազմում նվաճում է օլիմպիական չեմպիոնի կոչումը:

«Իմ ուրախությունն ու հպարտությունն աննկարագրելի է: Բայց սկսվում է ամենադժվար ժամանակաշրջանը: Ինձնից մեծ սպասելիքներ ունեն, եւ այսուհետ պետք է անեմ ինչ անեմ հույսերը լիովին արդարացնելու համար», ասում է Գուարդիոլան: Անցյալ տարվա աշնանը Բելֆաստի «Ուինձոր պարկ»-ում Հյուսիսային Իռլանդիայի հավաքականի հետ անցկացրած խաղի ավարտից 23 րոպե առաջ Իսպանիայի հավաքականի կազմում Կլաուդիոյին փոխարինում է Գուարդիոլան: Դա նրա առաջին խաղն էր հավաքականի կազմում, որն աշխարհի առաջնության ընտրական հանդիպում էր անցկացնում: ■

Շորթը ընտրում է Բելգրադը

Անգլիացի գրոսմայստեր Նայջըլ Շորթը Գարի Կասպարովի հետ աշխարհի առաջնության մրցամարտն իրենց մոտ անցկացնել ցանկացող քաղաքներից նախապատվությունը տվել է Բելգրադին, ըստ երեւույթին գայթակղվելով մրցանակային խոշոր հիմնադրամով (5 միլիոն 600 հազար դոլար) եւ հաշվի չառնելով, որ ՄԱԿ-ը Հարավսլավիայի նկատմամբ պատժամիջոցներ է կիրառել: Սակայն, ինչպես արդեն գրել է մեր թերթը, հարավսլավացի հայտնի միծահարուստ Եզդիմիր Վասիլեւիչն արդեն հրաժարվել է մրցամարտը ֆինանսավորելու իր նախնական ցանկությունից: Անգլիացի մի շարք գործարար մարդիկ հայտարարել են, որ պատրաստ են միջոցներ հատկացնել, միայն թե իրենց հայրենակցի մրցամարտն աշխարհի չեմպիոնի հետ տեղի ունենա Անգլիայում: ■

ՊՈԼԳԱՐ-ՍՊԱՍԿԻ

4-րդ պարտիա

Իսպանական պարտիա

1. e4 e5 2. ձf3 ձc6 3. փb5 g6 4. 0-0 փg7 6. c3 a6 6. փa4 d6 7. d4 փd7 8. նe1 ձge7 9. d5 ձb8 10. փ:d7+ ձ:d7 11. փe3 h6 12. ձfd2 0-0 13. c4 f5 14. f3 c5 15. ձc3 Թc7 16. նb1 նfb8 17. Թc2 f4 18. փf2 g5 19. b4 b6 20. նb2 փf6 21. նeb1 ձc8 22. g4 Աg7 23. Աg2 Աg6 24. a3 Աg7 25. Թd1 Աf7 26. Թa4 ձe7 27. Թb3 ձc8 28. a4 a5 29. ձb5 Թd8 30. ba ն:a5 31. նa2 նba8 32. Թc2 ն5a6 33. նba1 ձb8 34. ձb3 Թd7 35. փe1 փd8 36. փc3 ձe7 37. a5 ձg6 38. Աf2 Աe7 39. ab փ:b6 40. ձa5 Աf8 41. ձc6 ն:a2 42. ն:a2 ն:a2 43. Թ:a2 ձ:c6 44. Թa8+ ձd8 45. Թb8 h5 46. Թ:b6 ձf7 47. Թb8+ Աg7 48. h3 hg 49. hg Աf6 50. փa5 ձe7 51. Թf8 ձg6 52. Թg8 ձe7 53. Թh7 Թe8 54. փc7 Թa8 55. ձ:d6 ձ:d6 56. փ:d6 Թa2+ 57. Աg1 Թa1+ 58. Աh2 ձg6 59. փc7 Թa8 60. փ:e5+ ձ:e5 61. Թf5+ Աg7 62. Թ:e5+ Աg6 63. Թf5+ Աh6 64. Թf6+ Աh7 65. Թf7+, սեւերը հանձնվեցին: ■

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Ամփոփումներ

«ԱՐՑԱԽ» ԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳԻՐԸ ՊԱՇՏՈՆԱՆԿ

Լրագրողները բողոքում են

Փետրվարի 15-ին ԼՂՀ ռադիոհեռուստահաղորդումների եւ «Արցախ» թերթի մի խումբ լրագրողներ բաց նամակով դիմել են ԼՂՀ ԳԽ նախագահությանը գրող, հրապարակախոս, արձակագիր, լրագրող Մաքսիմ Հովհաննիսյանին, որն այցով այժմ գտնվում է Միացյալ Նահանգներում, «Արցախ» թերթի գլխավոր խմբագրի պաշտոնակատարի պարտականություններից ազատելու կապակցությամբ: «Չենք ուզում հարցին իրավական գնահատական տալ, գրում են նրա գործընկերները, թեեւ ներքական արձակուրդից ուշացող խմբագրի վերադառնալուց գուցե կպարզվեն շատ հանգամանքներ: Պարզապես ուզում ենք անդրադառնալ հարցի զուտ բարոյական կողմին: Տեղյա՞կ է արդյոք հանրապետության գերագույն իշխանության ղեկավարությունը, թե ժողովրդի հույսերի եւ հույզերի խոսնակ «Արցախ» թերթը պայքարի ու ծանրառումների ինչ ուղի է անցել ռազմաքաղաքական մռայլ ռեժիմի այս վերջին տարիներին, որը ղեկավարել, ծանրաբեռ նժարն իր ուսերին կրել է խմբագիր Մաքսիմ Հովհաննիսյանը: Մենք ականատես ենք եղել «ազգամիջյան կրքեր բորբոքելու համար» Սաֆոնովի կողմից հրահրած դատավարություններին, որտեղ թերթի խմբագիրն իր անզիջում համառ պայքարով ոչ միայն արդարացավ, այլեւ ամբողջ դատավարությունը վերածեց ժողովրդին ճնշող բռնազավթիչների մերկացնելու քաղաքական ակցիայի: Պարետային շահերը արտահայտող իրավաբանական գիտությունների թեկնածու գնդապետ ներկայացուցիչը այլեւս անելիք ու ասելիք չունեցավ եւ հրաժարվեց դատական հաջորդ նիստին մասնակցելուց: Կարծում ենք, որ Մաքսիմ Հովհաննիսյանը չէր կարող չնախատեսել, կանխազգալ ինչ հետապնդումների եւ հալածանքների կենթարկվի այդ քայլից հետո: Սակայն ավելի ու ավելի ահագնացող ռազմական գործողության առջեւ նա չընկրկեց, նույնմանապես չեղավ իր որդեգրած ազգանպաստ գործից: Եւ ահա նրա վաստակի գնահատականը: Բացարձակապես հրաժարվելով քաղաքական նոսյազրումից, մեր բողոքի ձայնն ենք բարձրացնում եւ կոչ անում ԼՂՀ նախագահությանը, վերանայել այդ որոշումը»: ■

Լուրերի Հոսք

Տուգանք օրինախախտման համար

Էստոնիայի լեզվի հարցերի տեսչությունը տուգանքներ է սահմանել լեզվի մասին օրենքի խախտման համար: Նվազագույն տուգանքը 5 կրոն է եւ կիրառվում է որպես նախազգուշացում: Առավելագույնը (2000 կրոն) կարող է կիրառվել այն ձեռնարկատիրոջ կամ ձեռնարկության ղեկավարի նկատմամբ, որի գովազդային ցուցանակը կամ հայտարարությունը խախտում է օրենքի պահանջները: Մասնավորապես արգելված է «shop» բառի եւ անգլերենի մյուս տառերի կիրառությունը:

Մեսխեթցի թուրքերը մեկնում են Թուրքիա

Ընդառաջելով Ուզբեկստանից եւ Վրաստանից փախած եւ Ադրբեջանում ապաստանած մեսխեթցի թուրքերի ցանկությանը (այժմ նրանց թիվը մոտ 40 հազար է), Թուրքիայի կառավարությունը համաձայնել է, որ նրանք վերադառնան Թուրքիայի Անատոլիայի նահանգ, որտեղ նրանց համար արդեն կառուցվել են բնակարաններ: Առաջին 35 ընտանիքներն արդեն Բաքվից մեկնել են Թուրքիա: Շուտով կմեկնի եւս 270 ընտանիք:

Բ. Ելցինը արձակուրդում է

Փետրվարի 15-ին 12 օրվա արձակուրդ է վերցրել Ռուսաստանի նախագահ Բ. Ելցինը: Ինչպես հաղորդեց նախագահի մամուլի քարտուղար Վյաչեսլավ Կոստիկովը, Բ. Ելցինը իր արձակուրդը կանցկացնի Մոսկվայից ոչ հեռու:

Ընտրվեց Ռուսաստանի կոմկուսի նախագահ

Փետրվարի 14-ին կայացած արտակարգ համագումարում Ազգային փրկության ճակատի ղեկավարներից մեկը՝ Գենադի Զյուգանովը ընտրվեց Դաշնակցային Ռուսաստանի կոմունիստական կուսակցության կենտրոնական գործադիր կոմիտեի նախագահ: Նրա տեղակալներ ընտրվեցին Ռուսաստանի կոմկուսի նախկին ղեկավար Վալենտին Կուպցովը, ինչպես նաեւ Յուրի Բելովը, Ալեքսանդր Գորյաչեւան, Միխայիլ Լապշինը, Վիկտոր Զորկալցեւը, Իվան Ռիբկինը: Համագումարն ընդունեց մի շարք բանաձեւեր, այդ թվում «կոմունիստների գործողությունների միասնության համար», «կոմունիստների իրավունքների եւ քաղաքական համոզմունքների պաշտպանության համար», քաղաքական հայտարարություն, որի համաձայն կուսակցության գլխավոր խնդիրն է թույլ չտալ երկրի կապիտալիստացումը:

Ղրղզստանի կառավարության խնդիրները

Բիշքեկում ելույթ ունենալով ուսանողական պատահանդեսի ժամանակ, նախագահ Ասկար Ակաեւը հայտարարել է. «Ես այս տարի կառավարության առաջ դրել եմ ընդամենը երեք խնդիր. բարելավել գյուղատնտեսության վիճակը, խոշոր քայլ կատարել էներգետիկ անկախության ապահովման գործում եւ բարեփոխել իրավակարգը: Այսինքն, կարճ ասած, մարդկանց պետք է տալ սնունդ, ջերմություն եւ ազատել վախից»: ■

Մոսկվա

Վ. Շումեյկո. Ելցինը չի հեռանա

«Ռուսաստանցիների ընտրած նախագահն ամեն դեպքում կկատարի իր պարտականությունները», ՌԻԱ-ին տված հարցազրույցում հայտարարել Ռուսաստանի առաջին փոխվարչապետ Վլադիմիր Շումեյկոն: Նա կտրականապես մերժեց այն կարծիքը, թե ապրիլի 11-ի հանրաքվեին բնակչության զգալի մասի չմասնակցելը կարող է նախագահ Ելցինին ստիպել հրաժարական տալ: Միաժամանակ Շումեյկոն վստահություն հայտնեց, որ քաղաքացիները կօգտվեն հանրաքվեից «իրենց ծանրակշիռ խոսքն ասելու համար»: Նրա կարծիքով, հանրաքվեի դնել պետք է դրվի միայն երեք հարց. սահմանադրության ո՞ր նախագիծը նախընտրել (նախագահի՞, թե ԳԽ-ի տարբերակը), ո՞ւմ հանձնարարել այդ սահմանադրության ընդունումը (պատգամավորների համագումարի՞ն, թե այդ նպատակով հատկապես հրավիրված Սահմանադիր ժողովին), կոնկրետ ե՞րբ ընդունել սահմանադրությունը: ■

«Երբ աբխազական կողմը այնուամենայնիվ փորձի լայնածավալ հարձակում ձեռնարկել Սուխումի վրա, նա խոշոր կորուստներ կկրի», «Սնարք»-ի թղթակցի հետ զրույցի ժամանակ ասաց Աբխազիայի Նախարարների խորհրդի նախագահ Թամազ Նադարեիշվիլին: Նրա կարծիքով, նման գործողությունների դեպքում աբխազական ազգության գենոֆոնդը կոչնչացվի, ըստ էության, հենց աբխազների կողմից: Նադարեիշվիլին հաղորդեց նաեւ, որ ներկայումս Սուխումի եւ Օչամչիրայի ուղղություններով ռազմական գործողությունների հետ կապված իրավիճակը չափազանց բարդ է ու լարված:

Կրասնոդար

«Կազակների գործ» Մոստովսկի շրջանում

Կրասնոդարի երկրամասի Մոստովսկի շրջանի միլիցիայից կազակների կողմից զենքի հափշտակման գործով զբաղված են անվտանգության նախարարությունից, ՆԳՆ-ից եւ զինվորական դատախազությունից մոտ 300 քննիչներ: Ծավալներով «կազակների գործը» համեմատելի է մի քանի տարի առաջ աղմուկ հանած «բամբակի գործի» հետ: Ցայսօր առգրավվել է 60 հազար փամփուշտ, 57 ատրճանակ, 15 ավտոմատ, 17 կարաբին, 4 նռնականետ, 160 նռնակ, 2 ռադիոկայան, «չերյոմուխայի» 8 փաթեթ, 4 հրանետ, 5 միավոր սառը զենք, գլխային դիմակներ: Ձերբակալվել են ատաման Բողկովը եւ մի քանի կազակներ: Կուբանի կազակների ատամանների խորհուրդը նախազգուշացրել է, որ երբ «կազակության վարկաբեկման արշավը» չդադարի, ինքը օգնության եւ պաշտպանության համար կդիմի «Ուկրաինայի եւ Բելառուսի եղբայրական ժողովուրդների կառավարություններին եւ հանրությանը, ՄԱԿ-ի անդամներին, ԱՄՆ-ի, Կանադայի, եվրոպական երկրների սլավոնական համայնքներին...»: ■

Երեւանի օրիորդաց վարժարանը հայտարարում է ընդունելություն

Ուսման ծրագրում՝ ձեռնարկատիրություն, բուժական պատրաստություն, օտար լեզու, երաժշտություն, կոսմետիկա, սեքսոլոգիա: Շրջանավարտները կստանան հաշվապահի կամ կոմպյուտերային տեխնիկայի օպերատորի միջազգային վկայական: Ուսման տեւողությունը՝ 1,5 տարի: Վարժարան կարող են ընդունվել միջնակարգ կամ բարձրագույն կրթություն ունեցող 30-ից ոչ բարձր տարիքի աղջիկները, 9-10 դասարանցիները եւ ուսանողուհիները: Դպրոցում սովորող աղջիկների համար նախատեսված են լրացուցիչ պարապմունքներ հայոց եւ օտար լեզուներից, բուհերի ընդունելության քննությունների ծրագրով:

Բոլոր դիմորդները անցնելու են հարցազրույց: Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ ս. թ. փետրվարի 10-ը՝ երգչախմբային ընկերության շենքում (Սայաթ-Նովա փ. 15): Հեռախոս՝ 56-28-86

ԻՆՎԵՍՏԻՑԻՈՆ ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ
"Mercury - Onaisis"

«Mercury» եւ «Onasis» ֆիրմաները հրավիրում են իրենց հնարավոր ներդնողներին զբաղվել բվարանությամբ: Ենթադրենք, թե դուք ունեք 10 000 ռուբլի եւ ներդրել եք այն «Mercury-Onaisis» ինվեստիցիոն բաժնետոմսի մեջ: Երեք ամսից հետո (ներդրման նվազագույն ժամկետը) դուք ստանում եք ձեր գումարը + 60 տոկոս մաքուր շահույթ ամսական 20 տոկոս, ինչն ընդհանուր առմամբ կազմում է 16 000 ռուբլի: Դուք անմիջապես նորից ներդնում եք այդ դրամը «Mercury-Onaisis» ինվեստիցիոն բաժնետոմսի մեջ եւ 6 ամիս անց՝ 40 960 ռուբլի, իսկ ուղիղ մեկ տարի անց՝ 65 536 ռուբլի, ինչը կազմում է ձեր ներդրած սկզբնական գումարի 655 տոկոսը:

Իսկ այժմ առաջարկում ենք ձեզ ծանոթանալ այլ կազմակերպությունների վարկերի տոկոսային կորարների հետ եւ դուք կհամոզվեք, որ մենք տալիս ենք մի քանի անգամ ավելի շատ:

Մեր երաշխիքները՝ դա ձեր միջոցների ներդրումն է անշարժ գույքի հետ կապված գործարքների մեջ:

ԺԱՄԱՆԱԿԸ ԴՐԱՄ Է
ԱՅՈ, ԵԹԵ ԱՅԴ ԺԱՄԱՆԱԿԸ ԴՈՒՔ ԱՆՑԿԱՑՐԵԼ ԵՔ ՄԵԶ ՀԵՏ

Mercury ENTERPRISE
ONAISIS CO. LTD

հեռ. 594-630, 594-632
ՀՀ, ք. Երեւան, Սայաթ-Նովա պողոտա, «Անի» հյուրանոց, N•N• 630, 632,

ԻՆԿՈ

«Ինկո» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղը կատարում է դրամական փոխանցումներ Ուկրաինայից Հայաստան:
Գործառնությունները իրականացվում են 2-3 բանկային օրում:
«Ինկո» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղի հասցեն է՝
Երեւան-10, Վազգեն Սարգսյանի (Նախկին Ամիրյան փողոց) 2/8 (1-ին հարկ), հեռախոս 56-07-51, 56-37-25

Կ2-Սերվիս կոոպերատիվը վերակազմավորվել է
«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ»
ՍՊԸ-ի
եւ շարունակում է առաջարկել լավագույն հաշվապահական, գործարար եւ բանկային ծրագրերը ԱՊՀ երկրներում:
25.47.58
25.24.63
63.64.06

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
Apple® Macintosh®
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւավորման եւ տառատեսակների հեղինակ ՊԱՎԵԼ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@